

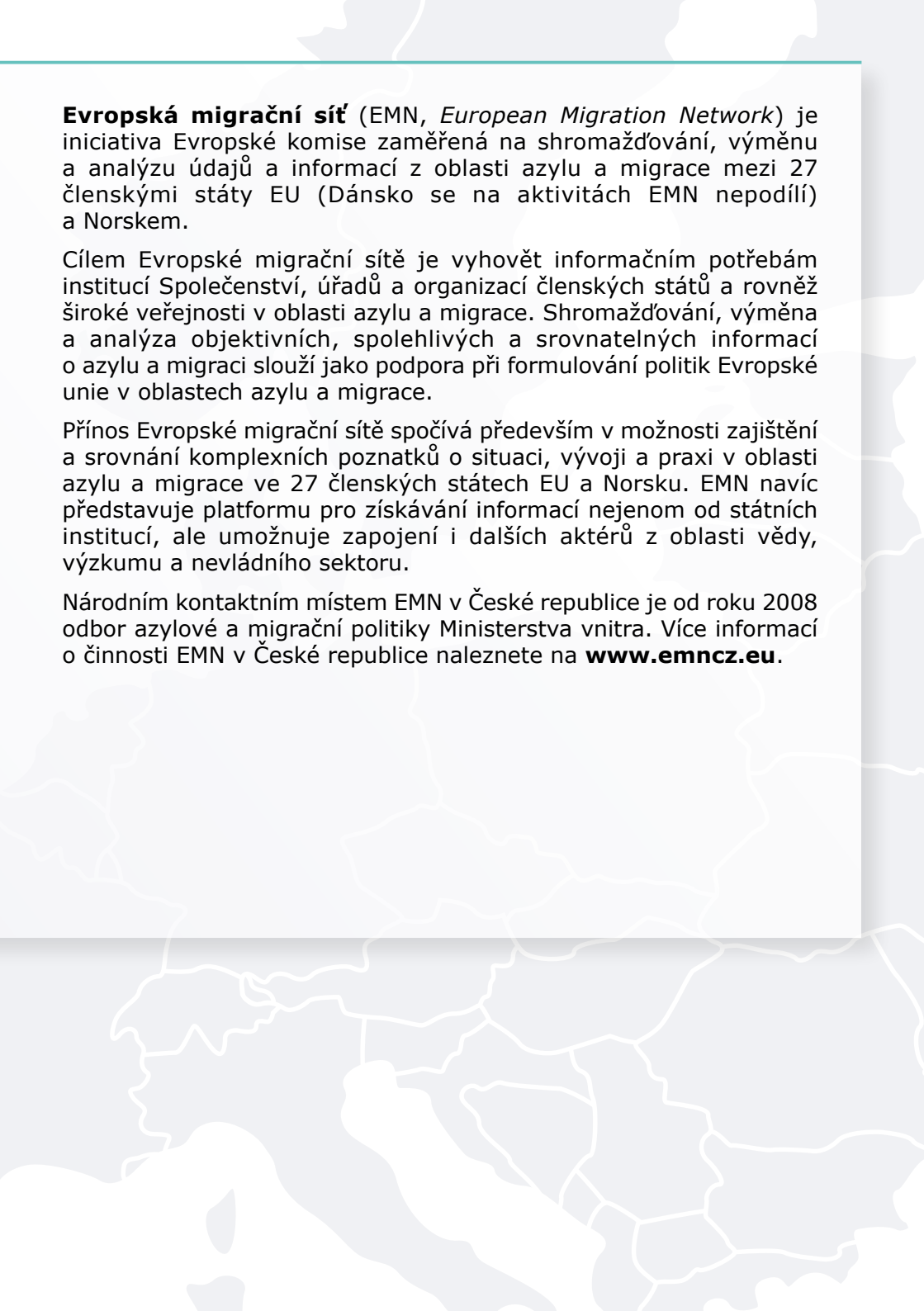
**EMN Výroční zpráva  
o politice v oblasti  
azylu a migrace**









The background of the page features a light blue map of Europe with white outlines of the countries. A white rectangular box is positioned on the right side of the page, containing the text.

**Evropská migrační síť** (EMN, *European Migration Network*) je iniciativa Evropské komise zaměřená na shromažďování, výměnu a analýzu údajů a informací z oblasti azylu a migrace mezi 27 členskými státy EU (Dánsko se na aktivitách EMN nepodílí) a Norskem.

Cílem Evropské migrační sítě je vyhovět informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a organizací členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti azylu a migrace. Shromažďování, výměna a analýza objektivních, spolehlivých a srovnatelných informací o azylu a migraci slouží jako podpora při formulování politik Evropské unie v oblastech azylu a migrace.

Přínos Evropské migrační sítě spočívá především v možnosti zajištění a srovnání komplexních poznatků o situaci, vývoji a praxi v oblasti azylu a migrace ve 27 členských státech EU a Norsku. EMN navíc představuje platformu pro získávání informací nejenom od státních institucí, ale umožňuje zapojení i dalších aktérů z oblasti vědy, výzkumu a nevládního sektoru.

Národním kontaktním místem EMN v České republice je od roku 2008 odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Více informací o činnosti EMN v České republice naleznete na **[www.emncz.eu](http://www.emncz.eu)**.



<b>SEZNAM ZKRATEK</b> .....	<b>9</b>
<b>SHRNUTÍ</b> .....	<b>13</b>
<b>1. ÚVOD</b> .....	<b>21</b>
1.1 Organizace oblasti azylové a migrační politiky .....	22
1.2 Azylová a migrační legislativa .....	26
<b>2. VÝVOJ V OBLASTI AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY</b> .....	<b>29</b>
2.1 Politický vývoj .....	29
2.2 Legislativní vývoj .....	30
2.3 Debaty v médiích .....	33
<b>3. LEGÁLNÍ MIGRACE A MOBILITA</b> .....	<b>37</b>
3.1 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - statistiky .....	38
3.2 Ekonomická migrace .....	42
3.3 Sloučení rodiny .....	47
3.4 Studenti a vědci .....	47
3.5 Vízová politika a schengenská spolupráce .....	49
3.6 Integrace, občanství .....	55
<b>4. MEZINÁRODNÍ OCHRANA</b> .....	<b>59</b>
4.1 Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice .....	59
4.2 Azylová zařízení v České republice .....	67
4.3 Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou .....	69
<b>5. NEZLETILÍ BEZ DOPROVODU A DALŠÍ ZRANITELNÉ SKUPINY</b> .....	<b>70</b>
5.1 Nezletilí bez doprovodu .....	71
5.2 Ostatní zranitelné skupiny osob .....	73
<b>6. OPATŘENÍ V OBLASTI BOJE PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI</b> .....	<b>75</b>
6.1 Obchodování s lidmi .....	75
6.2 Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2020 .....	76

<b>7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU .....</b>	<b>79</b>
7.1 Mezinárodní spolupráce a projekty.....	79
7.2 Humanitární projekty, relokace, přesídlování.....	83
7.3 Asistence krajanům .....	89
7.4 Mezinárodní policejní spolupráce .....	90
<b>8. NELEGÁLNÍ MIGRACE, PŘEVADĚČTVÍ.....</b>	<b>95</b>
8.1 Nelegální migrace na území ČR.....	95
8.2 Napomáhání k nelegální migraci.....	99
<b>9. NÁVRATY.....</b>	<b>105</b>
9.1 Správní rozhodnutí o návratu.....	106
9.2 Realizace rozhodnutí o návratu .....	107
9.3 Trest vyhoštění uložený soudy .....	116
<b>PŘÍLOHY .....</b>	<b>119</b>
Příloha 1: Metodologie a definice .....	119
Příloha 2: Seznam zdrojů a literatura.....	120
Příloha 3: Seznam tabulek a grafů.....	123



<b>ANACEN</b>	Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
<b>ANO</b>	ANO 2011
<b>CIS</b>	Cizinecký informační systém
<b>ČR</b>	Česká republika
<b>ČSSD</b>	Česká strana sociálně demokratická
<b>DCAF</b>	Ženevské centrum pro demokratickou kontrolu ozbrojených sil ( <i>Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces</i> )
<b>EASO</b>	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu ( <i>European Asylum Support Office</i> )
<b>ECRIS-TCN</b>	Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí ( <i>European Criminal Records Information System</i> )
<b>EES</b>	Systém vstupu/výstupu ( <i>Entry/Exit System</i> )
<b>EMN</b>	Evropská migrační síť ( <i>European Migration Network</i> )
<b>IMPACT</b>	Evropská multidisciplinární platforma proti kriminálním hrozbám ( <i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i> )
<b>EMSC</b>	Evropské středisko pro boj proti převaděčství ( <i>European Migrant Smuggling Centre</i> )
<b>ESIF</b>	Evropské strukturální a investiční fondy
<b>ETIAS</b>	Evropský systém pro cestovní informace a povolení ( <i>European Travel Information and Authorisation System</i> )
<b>EU</b>	Evropská unie
<b>eu-LISA</b>	Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
<b>EUROSUR</b>	Evropský systém ostrahy hranic
<b>FADO</b>	Falešné a pravé doklady online ( <i>False and Authentic Documents Online</i> )
<b>FN</b>	Fakultní nemocnice

<b>FRONTEX</b>	Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž ( <i>European Border and Coast Guard Agency</i> )
<b>GAMM</b>	Globální přístup k migraci a mobilitě ( <i>Global Approach to Migration and Mobility</i> )
<b>GPIS</b>	Generální poskytovatel integračních služeb
<b>IAS</b>	Integrační azylové středisko
<b>ICMPD</b>	Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik ( <i>International Centre for Migration Policy Development</i> )
<b>ICP</b>	Inspektorát cizinecké policie
<b>IOM</b>	Mezinárodní organizace pro migraci ( <i>International Organization for Migration</i> )
<b>JITs</b>	Společné vyšetřovací týmy ( <i>Joint Investigation Teams</i> )
<b>KŘP</b>	Krajské ředitelství policie
<b>MEDEVAC</b>	Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel ( <i>Medical Evacuation</i> )
<b>MENA</b>	Střední východ a severní Afrika
<b>MF</b>	Ministerstvo financí
<b>MK</b>	Ministerstvo kultury
<b>ML</b>	Mezinárodní letiště
<b>MMR</b>	Ministerstvo pro místní rozvoj
<b>MPO</b>	Ministerstvo průmyslu a obchodu
<b>MPSV</b>	Ministerstvo práce a sociálních věcí
<b>MSCA</b>	Marie Skłodowska-Curie Actions
<b>MŠp</b>	Ministerstvo spravedlnosti
<b>MŠMT</b>	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
<b>MV</b>	Ministerstvo vnitra
<b>MZ</b>	Ministerstvo zdravotnictví
<b>MZV</b>	Ministerstvo zahraničních věcí
<b>NBD</b>	Nezletilí bez doprovodu

<b>NCOZ</b>	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
<b>NNO</b>	Nestátní nezisková organizace
<b>OAMP</b>	Odbor azylové a migrační politiky (Ministerstva vnitra ČR)
<b>OBSE</b>	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě ( <i>Organization for Security and Co-operation in Europe</i> )
<b>OCP</b>	Odbor cizinecké policie
<b>OPU</b>	Organizace pro pomoc uprchlíkům
<b>OP VVV</b>	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
<b>OSN</b>	Organizace spojených národů ( <i>United Nations</i> )
<b>OSPOD</b>	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
<b>PČR</b>	Policie České republiky
<b>PoS</b>	Pobytové středisko
<b>PřS</b>	Přijímací středisko
<b>RDPP</b>	Regionálního programu rozvoje a ochrany
<b>ŘSCP</b>	Ředitelství služby cizinecké policie
<b>SF</b>	Salcburské fórum
<b>SIP</b>	Státní integrační program
<b>SIS</b>	Schengenský informační systém
<b>SUZ</b>	Správa uprchlických zařízení (Ministerstva vnitra ČR)
<b>UNHCR</b>	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ( <i>United Nations High Commissioner for Refugees</i> )
<b>ÚP ČR</b>	Úřad práce ČR
<b>V4</b>	Visegrádská skupina
<b>VIS</b>	Vízový informační systém
<b>WFP</b>	Světovým potravinovým programem
<b>ZDC</b>	Zařízení pro děti-cizince
<b>ZÚ</b>	Zastupitelský úřad
<b>ZZC</b>	Zařízení pro zajištění cizinců



Výroční zpráva Evropské migrační sítě (EMN) o politice v oblasti azylu a migrace 2020 poskytuje přehled o vývoji a nejdůležitějších změnách v oblasti migrace, azylu a integrace během roku 2020. V tomto roce byla migrace ovlivněna zejména vypuknutím pandemie koronaviru SARS-CoV-2 (dále jen „pandemie covid-19“).

## STRATEGIE MIGRAČNÍ POLITIKY ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika při formování migrační politiky nadále uplatňuje zásady migrační politiky, které byly formulovány ve *Strategii migrační politiky České republiky* (přijaté dne 29. července 2015 usnesením vlády České republiky č. 621). Materiál definuje klíčové zásady migrační politiky českého státu, stanovuje cíle v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní nástroje sloužící k jejich dosažení.

Strategie migrační politiky pokrývá migrační problematiku v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do 7 tematických modulů odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy:

- ▶ integrace cizinců,
- ▶ nelegální migrace a návratová politika,
- ▶ mezinárodní ochrana,
- ▶ vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů),
- ▶ volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru,
- ▶ legální migrace a provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace.

Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

## LEGÁLNÍ MIGRACE A INTEGRACE

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2020 pokračoval trend **růstu legální migrace** do České republiky. Ke dni 31. prosince 2020 pobývalo na území České republiky legálně (po dobu delší než 90 dnů) celkem

**634 790 cizinců**<sup>1</sup> (meziročně o necelých 6,5 % více). Na konci roku 2020 cizinci tvořili zhruba 5,9 % populace ČR<sup>2</sup>, to je o 0,3 procentní body více než v roce 2019. Z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice jich na konci roku 2020 pobývalo 48,8 % na území trvale (309 608 cizinců) a 51,2 % přechodně<sup>3</sup> (325 182 cizinců). Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (165 654), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884).

V oblasti **ekonomické migrace** bylo ke dni 31. prosince 2020 krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky evidováno v postavení zaměstnanců celkem **644 164 cizinců**, což je o 3,6 % více než v roce 2019. Z tohoto počtu bylo 390 058, dle zaevidovaných informačních karet<sup>4</sup>, občanů členských států EU/EHP a Švýcarska (včetně jejich rodinných příslušníků). Celkem 254 106 osob představovali cizinci ze třetích zemí, z nich se v 109 790 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstoupili na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání).

Ze států mimo EU měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (159 468 osob), Ruska (17 236 osob) a Vietnamu (14 401 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (204 294 osob), Polska (46 567 osob), Rumunska (44 669 osob) a Bulharska (37 145 osob).

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo v roce 2020 celkem 97 803 podnikatelů-cizinců, kteří měli registrováno 131 155 živnostenských oprávnění. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (24 155 osob), Vietnamu (20 505 osob) a Slovenska (20 253 osob). Tyto tři státní příslušnosti představují více než 66 % všech podnikatelů-cizinců.

- 
- 1 Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu, statisticky podchyceni nejsou.
  - 2 ČR měla k 31. prosinci 2020 celkem 10 701 777 obyvatel.
  - 3 Kategorie zahrnuje osoby s pobytem na vízum nad 90 dnů, s povolením k dlouhodobému pobytu a s povolením k přechodnému pobytu, který je udělován občanům EU a jejich rodinným příslušníkům.
  - 4 Informační karta = písemné oznámení zaměstnavatele o nástupu cizince do zaměstnání, kterou zaměstnavatel musí podle zákona o zaměstnanosti zaslat krajské pobočce Úřadu práce ČR.

V oblasti **ekonomické migrace** byly nadále realizovány **programy (dříve projekty) ekonomické migrace**, které jsou od roku 2012 vytvářeny v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy. Tyto projekty představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má český stát zvýšený zájem. Od roku 2019 jsou realizovány **celkem 4 vládou schválené migrační programy**.

V roce 2020 byl v rámci programů povolen pobyt přibližně 20 tisícům pracovních migrantů ze třetích zemí. Vláda v prosinci 2020 vydala nařízení (č. 556/2020 Sb.), kterým stanovila nové kvóty pro rok 2021. Došlo k **navýšení kvót pro vysoce kvalifikovanou pracovní migraci o celkových 30 % v Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu klíčový a vědecký personál** na celkem 28 zastupitelských úřadech a **zdvojnásobení kvót pro středně a nízko kvalifikovanou pracovní migraci v rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny) a Minsku (Bělorusko)**. V důsledku zrušení tzv. zbytkové kvóty pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty na zastupitelských úřadech ve Lvově, v Dillí a v Nursultanu bude dlouhodobá pracovní migrace z dotčených třetích států (Ukrajina, Indie, Kazachstán) nadále probíhat výhradně v rámci programů ekonomické migrace.

Programy ekonomické migrace se osvědčily i v době pandemie covid-19. Význam programů ekonomické migrace byl v roce 2020 ještě víc podtržen i s ohledem na fakt, že představovaly jediný způsob, jak české firmy mohly získat kvalifikované zaměstnance ze třetích zemí na dlouhodobější pracovní vztah.

**Integrační politika** vycházela v roce 2020 z vládou schváleného *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2020*.

Zásadním prvkem integrace cizinců je **síť 18 Center pro podporu integrace cizinců**, která fungují ve všech krajích ČR. Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. V současné době jsou integrační centra financována z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). Vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí mají ze zákona **povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 adaptačně-integrační kurz**. Cílem tohoto opatření je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi a posílit jejich samostatnost a nezávislost. Zároveň by jim absolvování mělo pomoci vymanit se ze systému závislosti na zprostředkovatelích

a poskytnout jim informace o možnosti využívat integrační opatření. V roce 2020 také probíhala intenzivní práce na přípravě a schválení klíčové vyhlášky č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů. Dále se připravoval celý systém realizace.

Opětovně byl kladen velký **důraz na podporu projektů na lokální úrovni**, protože integrace probíhá především při vzájemné interakci a soužití cizinců a majoritní společností. V roce 2020 obdrželo dotaci MV 20 obcí a městských částí v celkové výši 21 milionů Kč, což je o 2,7 miliony Kč více než v roce 2019. Ministerstvo vnitra rovněž pokračovalo v realizaci dotačního řízení „Integrace cizinců“, jehož prostřednictvím byly i nadále financovány především projekty nestátních neziskových organizací v oblasti integrace cizinců. V roce 2020 bylo podpořeno 10 subjektů částkou cca 16 milionu Kč.

V roce 2020 nabylo **státní občanství ČR celkem 4 344 cizinců**. Z toho bylo ve 2 656 případech státní občanství uděleno, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (939), Ruska (514) a Slovenska (365). Dalších 1 661 osob občanství ČR nabylo prohlášením.

## MEZINÁRODNÍ OCHRANA

V roce 2020 v České republice **požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 164 žadatelů** (v důsledku pandemie došlo k nejnvýraznějšímu poklesu za posledních několik let, a to téměř o 40 %). **Hlavními zdrojovými zeměmi** žadatelů o mezinárodní ochranu byly v roce 2020 Ukrajina (351), Gruzie (144), Vietnam (65), Bělorusko (65) a Uzbekistán (65). V České republice byl azyl udělen 42 žadatelům, nejčastěji státním příslušníkům Ruska (19). Doplnková ochrana byla udělena 72 žadatelům, nejčastěji občanům Sýrie (24), Ukrajiny (11) a Libye (9).

Cizinci, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo formou doplňkové ochrany, mohou využívat **Státní integrační program (SIP)**. V roce 2020 vstoupilo do SIP celkem **83 oprávněných osob**, což je pokles o 24 % oproti předchozímu roku. V průběhu roku bylo vypracováno celkem 47 individuálních integračních plánů pro celkem 71 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny).

## NEZLETILÍ BEZ DOPROVODU

V roce 2020 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem 93 nezletilým bez doprovodu (každoročně se jedná o desítky osob). O mezinárodní ochranu ve stejném roce požádalo 7 nezletilých dětí bez doprovodu ze třetích zemí (počet nezletilých žadatelů bez doprovodu ze třetích zemí žádajících



o mezinárodní ochranu se každoročně pohybuje jen v řádu jednotek). V porovnání s ostatními členskými státy se tak jedná o velmi nízké počty.

## **OPATŘENÍ V OBLASTI BOJE PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI**

Situace v obchodování s lidmi během roku 2020 nezaznamenala oproti předchozímu období výrazné změny. Mezi nejčastější formy obchodování s lidmi stále patří sexuální a pracovní vykořisťování. Objevují se však i případy smíšené, kdy dochází k propojení forem, včetně nucených sňatků anebo nucení k trestné činnosti. **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi staršími 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

Do Programu bylo v roce 2020 zařazeno celkem **13 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi** (pokles o 2 osoby oproti roku 2019), a to z České republiky (4), Ukrajiny (4), Bulharska (2), Filipín (1), Mongolska (1) a Hondurasu (1). Jednalo se o 6 mužů a 7 žen. U těchto osob se jednalo o **podezření na pracovní a sexuální vykořisťování a dále podezření na nucenou kriminalitu**. Od roku 2003, kdy Program vznikl, do něj bylo zařazeno celkem 273 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Prostřednictvím **Programu dobrovolných návratů**, který je součástí Programu, byl v roce 2020 realizován jeden dobrovolný návrat oběti do země původu.

## **MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROJEKTY**

Mezinárodní spolupráce v oblasti migrace pokračovala v roce 2020 především skrze intenzivní kontakty na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur, zejména v rámci Evropské agentury pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO). ČR se rovněž soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.

Program **MEDEVAC**<sup>5</sup> byl v roce 2020 realizován v jedenácti prioritních zemích, a to na Blízkém východě (Irák, Jordánsko, Libanon), v Africe (Ghana, Mali, Maroko, Mauritánie, Senegal) a v jižní a východní Evropě (Bělorusko, Ukrajina a Řecko)

Skrze program **Pomoc na místě** MV uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo na místě jejich prvotního vysídlení, a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí, nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2020 činil 135 mil. Kč. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2020 patřil region Balkánu a region Blízkého východu a severní Afriky (tzv. MENA).

Ve větší dimenzi Evropské unie ČR v roce 2020 pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) představujícím koncepční rámec větší migrační politiky EU.

Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace také úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

V rámci mezinárodní spolupráce provádí příhraniční Krajská ředitelství policie České republiky (KŘP) **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky byly zaměřeny na monitoring nelegální migrace, realizaci schengenského vnitrostátního pátrání, monitoring pohybu vozidel, přeshraniční trestnou činnost, pátrání po odcizených vozidlech, pachatelích trestných činů, kontrolu pobytového režimu cizinců, včetně pobytových kontrol v nočních klubech, kontrolu osob a vozidel. V roce 2020 bylo uskutečněno celkem 226 společných hlídek policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států.

## **NELEGÁLNÍ MIGRACE, PŘEVADĚČSTVÍ**

V roce 2020 bylo celkem odhaleno **při nelegální migraci** na území České republiky **7 093** osob (meziroční nárůst o 24,9 %). Z uvedeného počtu bylo **448** osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR<sup>6</sup> a **6 645** osob při nelegálním pobytu. Při nelegální migraci

5 Program MEDEVAC je zaměřen na poskytování odborné lékařské péče zranitelným skupinám obyvatel v regionech zasažených uprchlickou krizí či přírodní katastrofou.

6 Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u Ředitelství služby cizinecké policie, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

přes vnější schengenskou hranici bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (211 osob), Gruzie (58 osob) a Ruska (43 osob). Neregulární cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo **28** osob; nejčastěji občanů Albánie (10 osob). Při nelegálním pobytu bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (3 453 osob), **Moldavska** (1 005 osob), **Gruzie** (243 osob), **Vietnamu** (232 osob) a **Ruska** (213 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulárním cestovním dokladem **103** osob; nejčastěji občané Ukrajiny (44 osob) a Moldavska (24 osob).

## NÁVRATY

V průběhu roku 2020 bylo realizováno celkem **1 060 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo **687** asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále **337** dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a **36** asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Albánie či Uzbekistánu.

V rámci aplikace tzv. dublinského nařízení, kterým se určuje členský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2020 celkem **107** transferů cizinců ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra, Správa uprchlických zařízení (SUZ) a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). MV a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu. U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují MV, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné.

V případě, že jsou cizinci zajištěni a umístěni do Zařízení pro zajištění cizinců (ZZC), je návrat těchto cizinců realizován Ředitelstvím služby cizinecké policie (ŘSCP) ve spolupráci s MV ČR, které provádí pouze asistenci a související poradenství pro cizince.



*Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace v České republice* podává přehled o nejdůležitějších politických i legislativních změnách a základních statistických datech v oblasti azylu a migrace na území České republiky za rok 2020.

Zpráva byla vypracována národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice. Podle článku 9 (1) Rozhodnutí Rady 2008/381/EC o zřízení Evropské migrační sítě každé kontaktní místo každoročně zpracovává zprávu o vývoji v oblasti azylu a migrace v příslušné zemi.

Zpráva se skládá z devíti kapitol a tří příloh. Kapitoly popisují vývoj v oblasti legální migrace a mezinárodní ochrany, jedna kapitola je věnována problematice nezletilých cizinců bez doprovodu, dále jsou obsaženy informace o opatřeních v oblasti boje proti obchodování s lidmi a boje s nelegální migrací. Zpráva také podává přehled o mezinárodní spolupráci, projektech a popisuje vývoj v oblasti návratů cizinců<sup>7</sup> do země původu. V jednotlivých kapitolách jsou uvedeny i základní statistické údaje. Členění zprávy odpovídá doporučené struktuře národních zpráv jednotlivých kontaktních míst EMN tak, aby bylo možné jednotlivé dokumenty porovnávat a byla zachována kontinuita se zprávami zpracovány v minulých letech.

Předkládaná zpráva byla vypracována zejména na základě podkladů odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, který má oblast migrace, azylu a integrace v gesci. Dále byly ve zprávě využity podklady od Ředitelství služby cizinecké policie, Policejního prezidia, odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, Národní centrály proti organizovanému zločinu a Zařízení pro děti-cizince. Bližší informace k metodologii jsou uvedeny v příloze č. 1. Příloha č. 2 obsahuje seznam zdrojů a literatury, příloha č. 3 pak seznam tabulek a grafů.

---

7 Pro potřeby zprávy jsou cizinci chápáni pouze jako občané třetích zemí.

### **MINISTERSTVO VNITRA (MV)**

Ministerstvo vnitra je hlavním orgánem zodpovědným za oblast azylové a migrační politiky v České republice, a to jak na legislativně-koncepční úrovni, tak i na úrovni realizační.

### **ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY (OAMP)**

Odbor azylové a migrační politiky je útvarem Ministerstva vnitra určeným pro výkon působnosti vymezené ministerstvu v oblasti mezinárodní ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, koncepce integrace cizinců, Státního integračního programu (pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou) a schengenské spolupráce. Odbor je dále útvarem ministerstva pro řízení organizační složky státu Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců.

### **KOORDINAČNÍ ORGÁN PRO ŘÍZENÍ OCHRANY STÁTNÍCH HRANIC A MIGRACI**

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci je stálým mezirezortním orgánem složeným ze zástupců věcně příslušných resortů, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra. Koordinační orgán zasedá na úrovni členů vlády nebo náměstků ministrů.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci, stálého pracoviště Ministerstva vnitra zaměřeného na meziresortní spolupráci na expertní úrovni. Předjednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky. Koordinační orgán je také vládou zmocňován, aby svým rozhodnutím prováděl vhodné změny migračních programů.

V roce 2020 Koordinační orgán na základě pravomoci svěřené vládou schválil změnu migračního programu **Zrychlená procedura udělování**

**pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**, který je nově otevřený stipendistům z programu Erasmus+ a Fulbrightova programu.

V lednu 2020 byly na půdě Koordinačního orgánu vedeny debaty o novém nastavení ročních kvót pro ekonomickou migraci zavedených od 1. září 2019 nařízením vlády č. 220/2019 Sb. Příchod pandemie covid-19 v březnu 2020 a očekávání jejích dopadů na vývoj ekonomiky a zaměstnanosti v ČR následně vedly k odložení závěrů jednání. Po opakované debatě v říjnu 2020 Koordinační orgán schválil návrh nových kvót, který byl následně projednán se sociálními partnery a v prosinci 2020 schválen vládou ve formě nařízení č. 556/2019 Sb. s účinností od 1. ledna 2021.

## **ANALYTICKÉ CENTRUM PRO OCHRANU STÁTNÍCH HRANIC A MIGRACI (ANACEN)**

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum funguje na expertní úrovni, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy<sup>8</sup>.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové.

Analytické centrum v průběhu roku 2020 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu *Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic* určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití.

## **SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ (SUZ)**

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra je provozovatelem přijímacích, pobytových a integračních azylových středisek. V těchto

---

8 Členy Analytického centra jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí (Generálního ředitelství cel), Policie České republiky a zpravodajských a bezpečnostních služeb.

zařízení SUZ poskytuje zejména ubytovací, stravovací, psychologické, sociální, vzdělávací a poradenské služby a zajišťuje také volnočasové aktivity. Většina z těchto aktivit probíhá i v zařízeních pro zajištění cizinců, která SUZ rovněž provozuje. Dále je SUZ zřizovatelem a provozovatelem 10 krajských Center na podporu integrace cizinců, která jsou středisky integračních aktivit v regionu.

## **ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY CIZINECKÉ POLICIE (ŘSCP)**

Ředitelství služby cizinecké policie je vysoce specializovanou složkou Policie České republiky (PČR), která v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje plnění úkolů souvisejících s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, dodržováním závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešením trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností. ŘSCP také zajišťuje realizaci soudního či správního vyhoštění, a to v rozsahu zabezpečení cestovních a přepravních dokladů pro cizince vyhošťované z území ČR. Zabezpečuje zjišťování totožnosti cizinců v souvislosti s jejich zajištěním za účelem správního vyhoštění. V neposlední řadě také zabezpečuje realizaci readmisních dohod včetně policejních průvozů a plnění dalších úkolů vyplývajících z předpisů Evropské unie a mezinárodních smluv.

ŘSCP ve vztahu k teritoriálním útvarům cizinecké policie plní úkoly specializovaného ústředního metodicko-řídícího, odborného, analytického a kontrolního pracoviště a dále je výkonným útvarům PČR s celostátní působností. V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno pět inspektorátů cizinecké policie (ICP) na mezinárodních letištích (ML)<sup>9</sup>, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšší Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Bálková a Příjímácké středisko cizinců Zastávka u Brna. Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců odbory cizinecké policie, které jsou zařazeny do organizační struktury Krajských ředitelství policie ČR (KŘP).

---

9 Jedná se o: ICP na ML Václava Havla Praha, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.



## **NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ (NCOZ)**

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, jejíž sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a zabývá se bojem proti zločineckým seskupením, která páchají závažnou organizovanou trestnou činností v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

## **MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV)**

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním správním orgánem České republiky, které vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí. Vykonává státní správu ve věcech povolení pobytu cizinců na území České republiky požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva. Prostřednictvím zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU.

## **MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV)**

Ministerstvo práce a sociálních věcí je zodpovědné za politiku v oblasti zaměstnávání cizinců, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolení zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům Evropské unie a uzavřeným mezinárodními dohodám. MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána. V ČR i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá mj. Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice, jehož gestorem je MPSV.

**Dalšími institucemi, které mají vymezené kompetence v oblasti azylu a migrace, jsou:** Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstvo spravedlnosti (MŠP), Ministerstvo financí (MF), Ministerstvo zdravotnictví (MZ), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstvo financí (Generální ředitelství cel), Ministerstvo kultury (MK) a Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

## 1.2 Azylová a migrační legislativa

## 1.2

**Oblast azylu a migrace upravují zejména následující právní předpisy:**

- ▶ **Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů**

Tento zákon upravuje podmínky vstupu cizinců na území ČR a vycestování cizinců z území, stanovuje podmínky pobytu cizinců na území a vymezuje působnost PČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.

V roce 2020 bylo třeba v souvislosti s vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z EU provést na vnitrostátní úrovni legislativně-technické změny a připravit se na období po skončení přechodného období (po 31. prosinci 2020). Na vnitrostátní úrovni byla proto připravena novela zákona o pobytu cizinců, která odkazuje na Dohodu o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen jako „výstupová dohoda“). Novela nebyla v roce 2020 schválena, nicméně předpokládá se, že bude schválena v roce 2021.

Již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o pobytu cizinců a dalších souvisejících předpisů (zákon o azylu, zákon o zaměstnanosti, zákon o dočasné ochraně cizinců). Vláda předložila sněmovně příslušnou novelu dne 1. 10. 2020, nicméně k prvnímu čtení v roce 2020 nedošlo.

- ▶ **Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů**

Zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizinců, kteří požádají ČR o mezinárodní ochranu na území ČR, pobyt azylantů nebo osob

požívajících doplňkové ochrany na území, řízení o udělení mezinárodní ochrany formou azylu nebo doplňkové ochrany a řízení o odnětí azylu nebo doplňkové ochrany, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, působnost Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Policie České republiky v této oblasti státní správy, Státní integrační program a azylová zařízení.

Jak již bylo zmíněno výše, již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o azylu a dalších souvisejících předpisů. V oblasti azylu je důvodem předložení novely zejména nutnost legislativně reagovat na praktické problémy, které byly zaznamenány správním orgánem, jenž vede řízení ve věci mezinárodní ochrany nebo Auditem národní bezpečnosti, a to v období od minulé rozsáhlé novely zákona o azylu v roce 2015.

### ► **Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých souvisejících zákonů**

Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016. V roce 2020 **nedošlo k novelizaci tohoto zákona.**

V návaznosti na nařízení Evropské komise a Rady (ES) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

### ► **Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů**

Tento zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jejich vycestování z území, řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR a právní status cizinců, kteří žádají o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a cizince, kterému bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany.

Změny navrhované v tomto zákoně, které jsou součástí výše zmíněné novely, navazují na navrhované úpravy v zákoně o azylu a v zákoně

o pobytu cizinců (viz výše) a cílí rovněž na zpřesnění stávajících institutů a zajištění větší efektivity řízení. Změny v tomto předpise jsou omezeného rozsahu a jedná se o změny spíše organizačně-technického charakteru.

► **Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů**

Tento zákon upravuje podmínky zaměstnávání cizinců na území ČR.

V důsledku pandemie covid-19 vláda postupně vydala několik usnesení, jejichž prostřednictvím automaticky došlo k prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a příslušného pobytového oprávnění (více viz podkapitola 2.2).

Dne 30. července 2020 nabył účinnosti zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony. Jednalo se o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/957 ze dne 28. června 2018, kterou se mění směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb, kdy dochází k rozlišení krátkodobého a dlouhodobého vysílání a práv zaměstnanců s tímto spojených.

► **Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů**

Tento zákon upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

V roce 2020 nebył tento zákon novelizován.

V roce 2020 bylo v souvislosti s pandemií covid-19 vydáno postupně několik usnesení, jejichž prostřednictvím **automaticky došlo k prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a příslušného pobytového oprávnění.**

Také bylo třeba s ohledem na **vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU** provést na vnitrostátní úrovni legislativně-technické změny a připravit se na období po skončení přechodného období (po 31. prosinci 2020). Na vnitrostátní úrovni byla proto připravena tzv. „výstupová dohoda“, která však ještě nebyla v roce 2020 schválena.

Vedle toho 1. července nabyla účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, která stanovila **převod Center pro podporu integrace cizinců Správy uprchlických zařízení do financování ze státního rozpočtu**, čímž bude zajištěna jejich dlouhodobá udržitelnost. Novelou byla rovněž pro vybrané skupiny cizinců stanovena **povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 adaptačně-integrační kurz.**

## 2.1 Politický vývoj

## 2.1

### **POLITICKÁ SITUACE V ZEMI**

V průběhu října 2020 se konaly volby do zastupitelstev 13 krajů a do Senátu. V souvislosti s covid-19 schválil Parlament České republiky zákon o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020. Tímto zákonem byl upraven způsob hlasování v podzimních volbách pro osoby s nařízenou izolací nebo karanténou z důvodu nemoci covid-19. Mezi alternativní způsoby, hlasování byla zařazena možnost hlasování z motorového vozidla u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování), hlasování v bytovém zařízení sociálních služeb, které bylo uzavřeno nebo hlasování do zvláštní přenosné volební schránky. V krajských volbách zvítězilo ANO 2011, druhé místo obsadila Česká pirátská strana a třetí místo pak Občanská demokratická strana (volební účast na krajských volbách byla 37,95 %).

V období od července 2019 do června 2020 ČR předsedala zemím V4 a téma migrace zařadila mezi své hlavní priority.

**Legislativní aktivity** byly v roce 2020 zaměřeny na novely níže uvedených zákonů.

### ► **Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky**

V roce 2020 došlo k dílčí změně zákona o pobytu cizinců, která byla provedena zákonem č. 165/2020 Sb., ze dne 18. března 2020, jímž se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Součástí zákona byla i novela zákona o pobytu cizinců, kterou došlo k drobné úpravě ustanovení § 176 odst. 6 upravující problematiku poskytování zdravotních služeb po dobu zajištění cizince.

V roce 2020 bylo třeba v souvislosti s vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU provést na vnitrostátní úrovni legislativně-technické změny a připravit se na období po skončení přechodného období (po 31. prosinci 2020). Na vnitrostátní úrovni byla proto připravena novela zákona o pobytu cizinců, která odkazuje na Dohodu o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen jako „výstupová dohoda“). Tato novela řeší zejména otázku statusu občanů Spojeného království, kteří během přechodného období oprávněně pobývali v České republice a pokračují ve svém pobytu i po skončení přechodného období, dále otázku statutu jejich rodinných příslušníků a otázku dokladů, které budou vydávány občanům Spojeného království a jejich rodinným příslušníkům, kteří spadají do působnosti výše zmíněné dohody. Novela nebyla v roce 2020 schválena, nicméně předpokládá se, že bude schválena v roce 2021.

Již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o pobytu cizinců a dalších souvisejících předpisů (zákon o azylu, zákon o zaměstnanosti, zákon o dočasné ochraně cizinců). Vláda předložila sněmovně příslušnou novelu dne 1. října 2020, nicméně k prvnímu čtení v roce 2020 nedošlo. Hlavním podnětem předložené změny zákona o pobytu cizinců je zajištění implementace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS) a kterým se mění nařízení (EU) č. 1077/2011, (EU) č. 515/2014,

(EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 a (EU) 2017/2226 (dále jen „nařízení ETIAS“). Návrh zákona o pobytu cizinců, stejně jako návrh zákona o azylu, dále reflektuje dynamické požadavky praxe vzešlé zejména z poznatků při výkonu agendy na úseku souvisejícím se vstupem, pobytem či ukončením pobytu cizinců.

V oblasti integrace cizinců novela zákona s účinností od 1. července 2020 stanovila převod Center pro podporu integrace cizinců Správy uprchlických zařízení do financování ze státního rozpočtu, čímž bude zajištěna jejich dlouhodobá udržitelnost. Financování ze státního rozpočtu pokryje základní provozní náklady, nadstavbové aktivity budou i nadále financovány z dalších zdrojů. Pro vybrané skupiny cizinců novela rovněž stanovila povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 adaptačně-integrační kurz.

### ▶ **Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu**

Jak již bylo zmíněno výše, již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o azylu a dalších souvisejících předpisů. Vláda předložila sněmovně příslušnou novelu dne 1. října 2020, nicméně k prvnímu čtení v roce 2020 nedošlo (viz výše). Z hlediska oblasti azylu je důvodem předložení novely zejména nutnost legislativně reagovat na praktické problémy, které byly zaznamenány správním orgánem, jenž vede řízení ve věci mezinárodní ochrany nebo Auditem národní bezpečnosti, a to v období od minulé rozsáhlé novely zákona o azylu v roce 2015.

Navrhované změny v zákoně **o azylu** lze rozdělit na následující tematické okruhy.

- ▶ Zpřesnění stávajících institutů, kde je cílem odstranit nebo minimalizovat zjištěné praktické a interpretační problémy.
- ▶ Zpřesnění a doplnění již transponovaných směrnic unijního azylového práva.
- ▶ Změny cílící na větší efektivitu řízení o mezinárodní ochraně, a to včetně navazujícího soudního přezkumu krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem.
- ▶ Nově zaváděný institut „řízení v případě zvláštní situace“.
- ▶ Změny týkající se přijímacích podmínek žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a zavedení možnosti podílet se na zlepšování prostředí v azylovém zařízení i mimo něj, a to formou činnosti za úplatu formou tzv. zvýšeného kapesného.

Návrh novely zákona o azylu, stejně jako zákona o pobytu cizinců, dále reflektuje dynamické požadavky praxe vzešlé zejména z poznatků při výkonu agendy na úseku souvisejícím se vstupem, pobytem či ukončením pobytu cizinců.

### ► **Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti<sup>10</sup>**

V důsledku pandemie covid-19 vláda postupně vydala několik usnesení, jejichž prostřednictvím automaticky došlo k prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a příslušného pobytového oprávnění u specifických skupin cizinců. Prvním z nich bylo usnesení vlády č. 214 ze dne 15. března 2020 (z důvodu nepřesností upravené usnesením vlády č. 248 dne 18. března 2020 účinné od 19. března 2020), které **zajistilo prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a krátkodobého schengenského víza za účelem zaměstnání**, které byly vydány přede dnem vyhlášení tohoto opatření a jejichž platnost uplyne maximálně 60 dnů ode dne skončení nouzového stavu. Toto opatření platilo za podmínky, že zaměstnavatel s cizincem sjedná prodloužení základního pracovněprávního vztahu, na jehož základě bylo příslušné oprávnění vydáno, a to tak, aby tento základní pracovněprávní vztah trval po dobu platnosti oprávnění prodlouženého tímto opatřením. Posledním z těchto usnesení vlády bylo č. 875 ze dne 24. srpna 2020, na základě kterého mohli držitelé povolení k zaměstnání vydaného s datem uplynutí platnosti od 12. března 2020 do 16. listopadu 2020, za předpokladu, že jejich pracovněprávní vztah byl prodloužen, či byl uzavřen nový, **setrvat na území ČR a vykonávat práci nejdéle do 16. listopadu 2020.**

Dne 30. července 2020 nabyl účinnosti zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony. Jednalo se o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/957 ze dne 28. června 2018, kterou se mění směrnice 96/71/ES o **vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb**. Dochází tak k rozlišení krátkodobého a dlouhodobého vysílání a práv zaměstnanců s tímto spojených a zpřesnění podmínek pro taková vysílání. V případě dlouhodobého vysílání, přesahujícího délku 12 měsíců, resp. 18 měsíců v případě odůvodněného oznámení zaměstnavatele ÚP ČR, se na vyslané zaměstnance začnou uplatňovat veškeré pracovní podmínky vyplývající ze zákoníku práce, s výjimkou vzniku, změny a skončení pracovního poměru.

---

10 S ohledem na imigraci.



V průběhu roku 2020 byly dále **připravovány další legislativní změny týkající se zaměstnávání osob:**

- ▶ Povinnost registrovat veškeré pracovněprávní vztahy – evidence, která by evidovala všechny pracovněprávní vztahy včetně DPP a DPČ a s tím spojené rozšíření skutkové podstaty příslušných přestupků o nesplnění nové registrační povinnosti. Hlavní účel právní úpravy je zefektivnění kontrol nelegálního zaměstnávání, ochrana zaměstnanců proti obcházení pracovněprávních předpisů zaměstnavateli. Návrh je součástí návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony.
- ▶ Změny navrhované v zákoně o zaměstnanosti navazující na úpravy v zákoně o azylu a v zákoně o pobytu cizinců (viz výše) cílí na zpřesnění stávajících institutů a zajištění větší efektivity řízení, jedná se o změny spíše organizačně-technického charakteru, např. o zavedení odpovědnosti uživatele za umožnění zastřehého zprostředkování v zákoně o zaměstnanosti (návrh součástí návrhu zákona o azylu) nebo o úpravy v oblasti vydávání povolení k zaměstnání v zákoně o zaměstnanosti (návrh součástí návrhu zákona o azylu).

## 2.3 Debaty v médiích

## 2.3

V roce 2020 byl hlavní mediální prostor věnován tématům souvisejícím s pandemií covid-19. Problematika cizinců a migrace se však nadále řadila mezi velmi populární témata jak ve veřejných médiích, tak na sociálních sítích.

Nejčastěji bylo v tomto směru možné zaznamenat příspěvky související se zaměstnáváním cizinců v ČR, a to proto, že ČR má dlouhodobě velmi nízkou nezaměstnanost, dokonce jednu z nejnižších v EU, a na tuzemském trhu práce je setrvalý nedostatek pracovních sil. Tento fakt se zaměstnavatelé pokoušejí kompenzovat zaměstnáváním zahraničních pracovníků.

V reakci na pandemii covid-19 byla krizovými opatřeními nebo ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví zavedena celá řada opatření, jejichž cílem bylo minimalizovat dopady této nemoci. Mezi nimi bylo i omezení vstupu do země, což se dotklo celé řady cizinců. Média této problematice věnovala značnou pozornost a pravidelně informovala

například o tom, že kvůli omezení vstupu je v ČR nedostatek pracovních sil a přinášela rozhovory se zástupci z řad zaměstnavatelů, nebo zveřejňovala příběhy cizinců, kteří nemohli za vymezených podmínek do ČR přicestovat (jednalo se např. o partnery a příbuzné českých občanů či cizinců žijících v ČR).

Média si také všimla toho, že v rámci programu Ministerstva vnitra MEDEVAC do ČR přicestovalo několik desítek Bělorusů, kteří po srpnových prezidentských volbách vystupovali proti režimu Alexandra Lukašenka a kvůli tomu čelili ve své vlasti značným represím.

Během celého roku 2020 média průběžně přinášela zprávy o počtech migrantů, kteří byli policií zadrženi při nelegální tranzitní migraci přes území ČR. Většinou byla zmiňována státní příslušnost takto zadržovaných cizinců a kam a jakým způsobem cestovali

Velká pozornost byla věnována i kriminalitě cizinců. V tomto kontextu je však nutné dodat, že se nejedná o abnormálně velký počet kriminálních případů, nicméně pokud je nějaký trestný čin spáchán cizincem, je mu v českých médiích věnována větší pozornost.

Česká média nadále sledovala i dění na migračních trasách či obecně nelegální migraci do EU.

### **Pozornost v médiích a v rámci veřejných debat byla věnována (v různé míře) především následujícím tématům:**

- ▶ zaměstnávání cizinců v ČR (např. zaměstnávání Ukrajinců, programy pro zahraniční pracovníky, nedostatek „domácích“ pracovníků a s tím související požadavky firem na rychlý přísun zahraničních pracovníků),
- ▶ dopadům omezení vstupu do ČR na cizince (zejména problematika nesezdaných párů, kdy partner žijící v zahraničí nemůže přicestovat za svým protějškem do ČR),
- ▶ příběhům Bělorusů, kteří se do ČR dostali v rámci programu MEDEVAC,
- ▶ cizincům v ČR v obecné rovině (např. kolik jich tu žije, integrace cizinců, kriminalita cizinců, nelegální tranzitní migrace),
- ▶ situaci na migračních trasách:
  - ▶ migrantům přicházejícím/připlouvajícím do Evropy, zejména poté situaci na řecko-tureckých hranicích,
  - ▶ migraci ze zemí Latinské Ameriky do USA (tzv. karavany migrantů),
- ▶ situaci v uprchlických táborech v Řecku,

- ▶ legislativním návrhům týkajícím se migrační politiky EU (reforma společné migrační politiky, migrační pakty apod.),
- ▶ situaci v oblasti migrace v dalších státech EU (např. situaci v Německu a německé migrační politice; nepokojům ve Francii; problémům na švédských předměstích, kde žije velké množství migrantů apod.),
- ▶ situaci ve zdrojových zemích migrace (především vývoji situace v Libyi a v Sýrii),
- ▶ bezpečnostním aspektům migrace,
- ▶ přijímání uprchlíků, zejména dětí, z řeckých uprchlických táborů,
- ▶ aktivitám ČR v souvislosti s migrační krizí v zahraničí (např. finanční zapojení ČR v oblastech zasažených migrační krizí, programům MV MEDEVAC a Pomoc na místě),
- ▶ udělování mezinárodní ochrany v ČR či EU.

Z důvodu vypuknutí pandemie covid-19 bylo konání celé řady akcí výrazně omezeno nebo přímo znemožněno. Aktivity spojené s problematikou migrace a cizinců tak probíhaly především v on-line prostředí. V porovnání s předchozími lety tedy těchto aktivit v roce 2020 znatelně ubylo. I přes pokles zájmu médií i veřejnosti o dané téma patří migrace a cizinecká problematika nadále mezi významná a diskutovaná společenská témata.



Na území ČR v roce 2020 dlouhodobě pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem 634 790 cizinců. Na konci roku 2020 cizinci tvořili zhruba 5,9 % populace ČR, to je o 0,3 procentní body více než v roce 2019. Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (165 654), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884).

V roce 2020 byl v rámci programů ekonomické migrace povolen pobyt přibližně 20 tisícům pracovních migrantů ze třetích zemí. Vláda v prosinci 2020 vydala nařízení (č. 556/2020 Sb.), kterým stanovila nové kvóty pracovní migrace pro rok 2021. **Došlo k navýšení kvót pro vysoce kvalifikovanou pracovní migraci o celkových 30 %** v Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu klíčový a vědecký personál na celkem 28 zastupitelských úřadech a **zdvojnásobení kvót pro středně a nízko kvalifikovanou pracovní migraci** v rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny) a Minsku (Bělorusko).

**Integrační politika** vycházela v roce 2020 z vládou schváleného Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2020. Novelou zákona o pobytu cizinců v roce 2019 byla síť Integračních center legislativně ukotvena a tato novela zákona rovněž stanovila pro vybrané skupiny cizinců **povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 adaptačně-integrační kurz**.

**Státní občanství** České republiky nabylo v loňském roce **celkem 4 344 cizinců**, z toho **2 656** cizincům bylo občanství uděleno a **1 661** osob státní občanství.

## POČTY CIZINCŮ S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

K 31. prosinci 2020 bylo na území ČR přihlášeno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) **celkem 634 790 cizinců**<sup>11</sup>, což je o 38 909 osob více než na konci roku 2019. Počet cizinců meziročně vzrostl o 6,5 %. Na konci roku 2020 cizinci tvořili zhruba 5,9 % populace ČR, to je o 0,3 procentní body více než v roce 2019.

### Tabulka 1

#### Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2010–2020)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet cizinců	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562
meziroční změna v %	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet cizinců	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790
meziroční změna v %	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5

Zdroj:  
IS CIS

## TRVALÝ A PŘECHODNÝ POBYT

**V posledních letech postupně vzrůstá počet cizinců, kteří na území ČR pobývají přechodně**<sup>12</sup>. V roce 2020 byly oproti dvěma předcházejícím letům počty přechodně pobývajících vyšší než počty trvale pobývajících cizinců. Počty přechodně pobývajících cizinců vzrostly meziročně o 10,2 %, zatímco počty trvale pobývajících cizinců vzrostly o 3 %. Nárůst v obou kategoriích pobytu se týká cizinců ze třetích zemí. Občané EU přibyli pouze v kategorii trvalého pobytu. Celkový nárůst

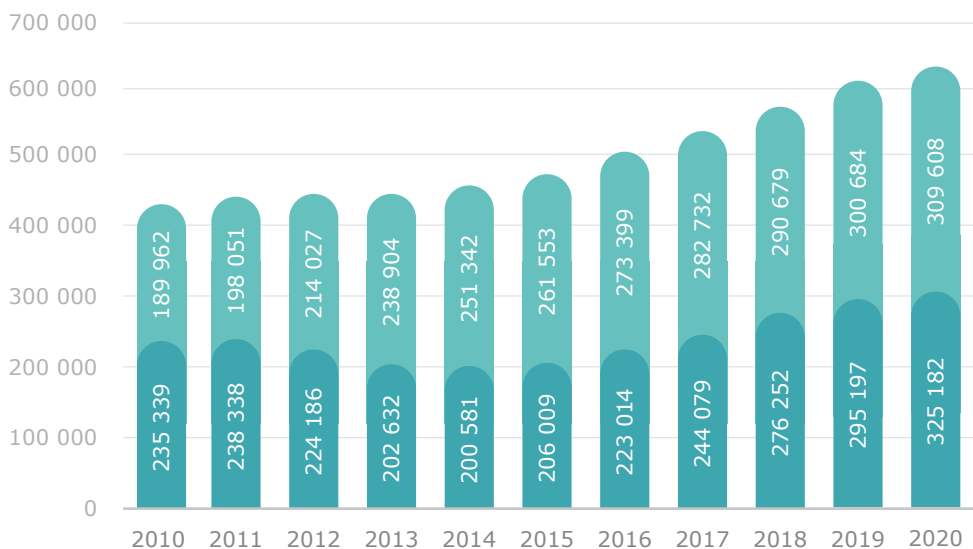
11 Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu, statisticky podchyceni nejsou.

12 Zahrnuje osoby s vydaným dlouhodobým vízem (nad 90 dnů), povoleným dlouhodobým pobytem, povoleným přechodným pobytem rodinného příslušníka občana EU a osoby s vydaným potvrzením o přechodném pobytu občana EU či občana státu vázaného Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru.

počtu cizinců s přechodným pobytem tvořil 29 985 osob, z čehož 27 180 připadalo na cizince ze třetích zemí. Meziroční nárůst u trvalých pobytů tvořil 8 924 osob, přičemž 4 211 připadalo na cizince ze třetích zemí.

### Graf 1:

## Vývoj počtu cizinců s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR (2010–2020)



Zdroj: IS CIS

● přechodný pobyt ● trvalý pobyt

**V rámci rozlišení kategorií na občany členských států EU<sup>13</sup> a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru<sup>14</sup> (dále občané EU) a kategorii cizinců ze zemí mimo EU (tedy cizinci z tzv. třetích zemí) je zřejmé, že početně významnější kategorií jsou **občané třetích zemí. Ti na konci roku 2020 představovali 60 % cizinců pobývajících v ČR, což činilo 380 951 osob.** Jejich počet se meziročně zvýšil o 9 %. Nutno však dodat, že ne všichni cizinci ze zemí EU jsou evidováni v oficiálních statistikách. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení**

13 Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko.

14 Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko.

o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu (a z toho vyplývajícího pobytu) na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

V kategorii přechodného pobytu od roku 2013 převažují cizinci z členských zemí EU nad cizinci ze třetích zemí. Na konci roku 2020 bylo evidováno celkem 253 839 občanů EU a jejich meziroční nárůst tvořil 3,1 %. Občané EU pobývající na území ČR v rámci přechodného pobytu tvořili 61,6 % z celkového počtu občanů EU pobývajících v ČR. U občanů třetích zemí je situace opačná – v rámci trvalého pobytu jich na území ČR pobývalo 55,7 %. **Stále tedy platí, že cizinci ze států EU v ČR pobývají spíše přechodně, zatímco většina občanů třetích zemí v ČR pobývá trvale**, ale v posledních letech dochází u cizinců ze třetích zemí k nárůstu v kategorii přechodného pobytu.

## STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST CIZINCŮ

**Zastoupení cizinců pobývajících v ČR dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné.** V rámci deseti nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo jen k posunu Německa z 6. pozice na 5., a k posunu Rumunska před Bulharsko, tedy z 8. pozice na 7.

**Přes polovinu cizinců (55,6 %) s povoleným pobytem na území ČR tvořili ke konci roku 2020 státní příslušníci některé z těchto 3 zemí: Ukrajiny (165 654), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884).** Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

### Tabulka 2:

**TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. prosinci 2020)**

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				Trvale	tj. %	přechodně	tj. %
<b>Cizinci celkem</b>	<b>634 790</b>	<b>100</b>	<b>6,5</b>	<b>325 182</b>	<b>48,8</b>	<b>309 608</b>	<b>51,2</b>
<b>z toho TOP 10:</b>							
Ukrajina	165 654	26,1	13,8	88 478	53,4	77 176	46,6
Slovensko	124 544	19,6	2,7	55 666	44,7	68 878	55,3
Vietnam	62 884	9,9	1,5	53 320	84,8	9 564	15,2
Rusko	41 907	6,6	9,7	22 648	54,0	19 259	46,0
Německo	20 861	3,3	-2,9	4 555	21,8	16 306	78,2



Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				Trvale	tj. %	přechodně	tj. %
<b>Cizinci celkem</b>	<b>634 790</b>	<b>100</b>	<b>6,5</b>	<b>325 182</b>	<b>48,8</b>	<b>309 608</b>	<b>51,2</b>
Polsko	20 733	3,3	-4,8	10 970	52,9	9 763	47,1
Rumunsko	18 396	2,9	9,3	4 817	26,2	13 579	73,8
Bulharsko	17 917	2,8	4,3	6 140	34,3	11 777	65,7
Mongolsko	10 141	1,6	2,9	5 293	52,2	4 848	47,8
Velká Británie	9 084	1,4	9,0	2 917	32,1	6 167	67,9
občané EU	253 839	40,0	3,1	97 593	38,4	156 246	61,6
občané třetích zemí	380 951	60,0	9,0	212 015	55,7	168 936	44,3

Zdroj: IS CIS

U Ukrajiny byl vykázán nejvyšší procentuální nárůst v rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností (+13,8 %, tj. +20 136), dále nejvíce procentuálně vzrostl počet občanů Ruska (+9,7 %, tj. +3 700), Rumunska (+9,3, tj. +1 572) a Velké Británie (+9,0 %, tj. +752). Naopak k poklesu v rámci TOP 10 došlo v případě Polska (-4,8, tj. -1 034) a Německa (2,9 %, tj. -617).

## CIZINCI PODLE POHLAVÍ A VĚKU

Mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR v roce 2020 nadále **převažovali muži** (362 336 mužů, tj. 57,1 %). Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,7 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 61,2 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

V celkovém počtu cizinců převažuje věková kategorie v rozmezí 36–65 let, která tvoří 50,4 %. Věkové složení se liší dle typu pobytu. V kategorii přechodného pobytu je kategorie věku 18-35 let a 36-65 let téměř vyrovnaná, zatímco v kategorii trvalého pobytu jasně převažuje věk 36-65 let a je zde i vyšší zastoupení nezletilých osob a osob starších 66 let.

## Graf 2:

**Věková struktura cizinců  
s povoleným přechodným pobytem  
(k 31. 12. 2020)**

**s povoleným trvalým pobytem  
(k 31. 12. 2020)**



### VĚKOVÉ KATEGORIE

7%	0–17 let	17%
46%	18–35 let	19%
44%	36–65 let	57%
3%	66+ let	7%



Zdroj: IS CIS

## 3.2 Ekonomická migrace

## 3.2

Ke dni 31. prosince 2020 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (ÚP ČR) **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 644 164 zahraničních pracovníků, což je o 3,6 % více než v roce 2019** (tehdy 621 870 zahraničních pracovníků). Celkem **390 058 zahraničních pracovníků (tj. 60,6 %) pocházelo z členských států EU**, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), včetně jejich rodinných příslušníků. Nejčastěji to byli občané **Slovenska** (204 294 informačních karet), dále **Polska** (46 567 informačních karet), **Rumunska** (45 363 informačních karet) a **Bulharska** (37 145 informačních karet). **Celkem 254 106 zahraničních pracovníků (tj. 39,4 %) tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska** – cizinci ze třetích zemí, nejčastěji občané **Ukrajiny** (81 874 informačních karet<sup>15</sup> + 77 594 pracovních oprávnění<sup>16</sup>), **Ruska** (14 018 informačních karet + 3 218 pracovních oprávnění) a **Vietnamu** (11 573 informačních karet + 2 828 pracovních oprávnění).

15 Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

16 Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků** v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v **hlavním městě Praze** (205 947), **následované Středočeským** (107 598), **Jihomoravským** (69 868) a **Plzeňským krajem** (62 901).

**Většinu zahraničních pracovníků v roce 2020 tvořili osoby s volným přístupem na trh práce.** Z celkového počtu 644 164 zahraničních pracovníků evidence **vykázala 390 058 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 144 316 informačních karet** cizinců ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního oprávnění, bylo k 31. prosinci 2020 evidováno 71 759 držitelů zaměstnaneckých karet, 37 193 držitelů povolení k zaměstnání, 838 držitelů modrých karet (celkový počet pracovních oprávnění byl 109 790).

**Agentur práce**, tedy subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím Úřadu práce, **mělo k 31. prosinci 2020 povolení k činnosti 2 218.**

## **PROGRAMY V OBLASTI EKONOMICKÉ MIGRACE**

Migrační programy (dříve projekty), které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy, představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.** Tvorba migračních programů byla zařazena mezi nástroje sloužící k dosahování cílů ČR v oblasti legální migrace uvedené v usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky ČR a o Komunikační strategii ČR k migraci. Od roku 2015 byly schvalovány usnesením vlády.

Cílem migračních programů je **zefektivnění migrační procedury cestou zjednodušení procesu podávání a vyřizování žádostí cizinců o pobytová oprávnění nebo povolení k zaměstnání.** Cizince a tuzemské subjekty, které na jejich příchodu mají přímý zájem (zaměstnavatelé, obchodní korporace, školy), zařazuje do projektu jeho gestor, a to za podmínky splnění stanovených kritérií. Programy se v předchozích letech osvědčily jako vhodný nástroj řízení pracovní migrace. Významně preventivně přispívaly ke snižování bezpečnostních rizik spojených s pracovní migrací ze třetích států do ČR, a to vyšší mírou kontroly zaměstnavatelů, v jejichž prospěch se migrace uskutečňovala.

## Od roku 2019 jsou realizovány celkem 4 vládou schválené migrační programy:

### 1) Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec

je určen pro společnosti zaměstnávající vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1 až 3: řídicí pracovníci, specialisté, techničtí a odborní pracovníci). Cílová skupina zahrnuje i zdravotnické pracovníky. Program **je otevřen občanům všech třetích států**, spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.

Do Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec bylo v roce 2020 zařazeno **700 uchazečů a 170 společností**, přičemž nejvíce pracovníků pocházelo z **Indie, Ukrajiny, Ruska či Běloruska**. Největší zájem byl v roce 2020 u profesí v oblasti IT, zdravotnictví, veterinářství, managementu a v administrativě.

### 2) Program kvalifikovaný zaměstnanec

je určený pro společnosti zaměstnávající středně až nízko kvalifikované zaměstnance (pro cizince vykonávající profese zařazené do hlavní třídy 4 až 8 v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, např. řidiči, svářeči, šičky, řezníci, montážní dělníci, pracovníci v automobilovém a chemickém průmyslu atd.). O zařazení konkrétního zaměstnavatele do programu rozhodují garanti (tj. podnikatelské reprezentace v ČR a agentura CzechInvest), kteří by měli u každého jednotlivě posuzovat potřebnost zařazení. Pro tento program byly jako zdrojové země ekonomické migrace do ČR vybrány ty, které vláda shledala jako vhodné z hlediska požadavků českého trhu práce a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik. Jedná se o **Filipíny, Černou Horu, Mongolsko, Srbsko, Ukrajinu, Bělorusko, Indii, Kazachstán a Moldavsko**. S ohledem na velký zájem o uvedený program byly v prosinci 2020 s účinností od 1. ledna 2021 rozhodnutím vlády navýšeny kvóty pro Bělorusko a Filipíny.

Z celkových dat za rok 2020 vyplývá, že i přes výrazná omezení v důsledku pandemie covid-19 se **u většiny zemí vyčerpalo průměrně 50 % roční kvóty** (Bělorusko, Filipíny, Mongolsko, Srbsko a Černá hora a Ukrajina). U Indie se podařilo vyčerpat kvůli nepříznivé epidemické situaci jen něco kolem 33 % roční kvóty, zatímco u Kazachstánu a Moldavska čerpání roční kvóty dosáhlo cca 75 %. Zvýšený zájem byl zaznamenán o zaměstnance z Kazachstánu a Moldavska, a to vedle

Mongolska a Filipín, které spolu s nejméně poptávanou Ukrajinou tvoří hlavní zdrojové země pracovní síly v rámci tohoto programu. Nejčastěji poptávanými profesemi byli montážní dělníci a řidiči. Celkem bylo podáno 20 594 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 20 047 rozhodnutí, úspěšnost činila 92,8 %. Žádosti podávali hlavně občané Ukrajiny (18 226), Srbska (608), Mongolska (508) a Filipín (315).

### 3) Program klíčový a vědecký personál

je určen pro investory, nově založené společnosti, start-upy a nově také výzkumné organizace a technologické společnosti, jež mají zájem zaměstnat špičkové vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí. Program je otevřen občanům všech třetích států, spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Jejich žádosti o pobytová oprávnění jsou vyřizovány ve zkrácené lhůtě (do 30 dnů). V roce 2020 bylo do Programu klíčový a vědecký personál **zařazeno více než 1 300 uchazečů** (včetně rodinných příslušníků) **pro více než 170 společností**, přičemž nejvíce zahraničních pracovníků pocházelo z Ruska, Japonska, Indie, Běloruska či Turecka. Největší zájem byl o řídicí pracovníky, IT specialisty, specialisty v oblasti marketingu, účetní a auditory, právníky, ale také o výzkumné pracovníky nebo novináře.

### 4) Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví

je určený výhradně pro zaměstnavatele hledající méně kvalifikované i nekvalifikované pracovníky (zařazené do hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO 4–9) v sektorech uvedených v názvu programu a jeho cílovou skupinu tvoří pouze občané Ukrajiny. V návaznosti na potřeby pracovních sil zemědělského sektoru zejména v souvislosti s likvidací kůrovcové kalamity, která trvá od roku 2018, a s ohledem na akutní nedostatek pracovních sil na českém trhu práce, s kterým se aktuálně potýká i oblast zemědělství, byl institut mimořádného pracovního víza **aktivován pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví**. Program má měsíční kvótu 125 žádostí měsíčně. Konec programu byl stanoven na konec roku 2022.

Realizaci programu v roce 2020 značně ovlivnila pandemie covid-19 a protiepidemická opatření, která vláda musela zavést, a to včetně přerušení realizace programu na 2 měsíce v jarních měsících. Přesto byl loni zaznamenán rostoucí zájem podnikatelů o tento program. Ve sledovaném období požádalo **95 zaměstnavatelů** o zařazení

**696 ukrajinských pracovníků**, nejvíce v lesnicko-dřevařském sektoru.

Kromě zmíněných programů byl v roce 2020 realizován **projekt Zácvik**, nicméně 12. března 2020 došlo k pozastavení přijímání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR a tím také k pozastavení realizace tohoto projektu, přičemž k obnovení jeho fungování v roce 2020 nedošlo. Od 1. ledna 2020 do 12. března 2020 se projektu Zácvik zúčastnilo **101 stážistů a 9 společností**, přičemž nejvíce byly zastoupeny státy Ukrajina, Indie, Srbsko a Čína.

**Zavedením nových vládních programů ekonomické migrace došlo k výraznému teritoriálnímu rozšíření předchozích projektů, k zpřístupnění možnosti využití nových programů širšímu okruhu zaměstnavatelů a ke zjednodušení a sjednocení kritérií pro vstup do těchto programů.** Pracovní migranti o zařazení do programů sami nežádají, žádosti o jejich zařazení podává jejich zaměstnavatel, který musí splnit kritéria pro zařazení. Kritéria jsou stanovena tak, aby do programů nemohli vstupovat zaměstnavatelé, kteří nemají vyrovnané závazky vůči státu, neplní své zákonné povinnosti a porušují právní předpisy a nepřispívají k rozvoji ekonomiky a zaměstnanosti vytvářením pracovních míst. Jedním z důležitých kritérií jsou minimální výše mezd pro různé kategorie pracovních migrantů, které zaměstnavatel musí zajistit a které slouží jako prevence sociálního dumpingu a posilují ekonomické postavení zahraničních pracovníků.

**Cílem všech programů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak cílenou a výběrovou legální ekonomickou migraci.**

Roční maximální objem pracovní migrace v rámci těchto programů i mimo ně je stanoven nařízením vlády. V roce 2020 byl v rámci programů **povolen pobyt přibližně 20 tisícům pracovních migrantů ze třetích zemí**. Vláda v prosinci 2020 vydala nařízení (č. 556/2020 Sb.), kterým stanovila **nové kvóty pro rok 2021**. Došlo k **navýšení kvót pro vysoce kvalifikovanou pracovní migraci o celkových 30 %** v Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu klíčový a vědecký personál na celkem 28 zastupitelských úřadech a **zdvojnásobení kvót pro středně a nízko kvalifikovanou pracovní migraci** v rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny) a Minsku (Bělorusko). V důsledku zrušení tzv. zbytkové kvóty pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty na zastupitelských úřadech ve Lvově, v Dillí a v Nursultanu bude dlouhodobá pracovní migrace z dotčených třetích států (Ukrajina, Indie, Kazachstán) nadále probíhat výhradně v rámci programů ekonomické migrace.

V této oblasti nedošlo v roce 2020 k žádným legislativním změnám.

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2020 na ZÚ ČR podáno 10 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu – jedná se o nárůst 171 žádostí oproti roku 2019. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (1 467), Vietnamu (794 osob) a Ruska (239).

Na základě usnesení vlády č. 621 ze dne 29. července 2015 o *Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci* byl MŠMT v červnu 2016 schválen **Strategický dokument ke vstupu a pobytu občanů třetích států na území České republiky za účelem studia a jiných vzdělávacích aktivit**, ve kterém je navržena řada legislativních, organizačních a dalších opatření k usnadnění vízového procesu pro zahraniční studenty vysokých škol, kteří mají zájem studovat v České republice.

V souvislosti s novelou zákona o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů, která vešla v účinnost 31. července 2019, došlo k zjednodušení pravidel pro vstup a pobyt na území ČR pro univerzitní studenty a výzkumníky. Změny se týkaly například definice studia či rozšíření možnosti bezvízového pobytu na území pro specifické skupiny výzkumných pracovníků a studentů ze třetích zemí (možnost pobytu až 9 měsíců za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti po dokončení jejich studia na území a pro výzkumné pracovníky, kteří dokončí svou výzkumnou činnost). Kromě toho se změny dotýkají usnadnění přístupu rodinných příslušníků výzkumných pracovníků na trh práce, kteří budou mít možnost okamžitého vstupu na trh práce bez čekací lhůty.

MŠMT ve spolupráci s MV, MZV a zástupci vysokých škol navrholo a v současné době realizuje společný projekt týkající se usnadnění vízové procedury u vybraných vysokoškolských studentů, **tzv. Režim Student**. Tento projekt byl schválen vládou ČR 22. května 2017 s účinností od 1. června 2017. Podstatou Režimu Student je usnadnění vízového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR, které byly do

Režimu Student zařazeny MŠMT. Zahraničním studentům je v rámci Režimu Student umožňován rychlejší přístup na zastupitelský úřad k podání žádosti. Cílem Režimu Student je zajištění flexibilní spolupráce zařazených vysokých škol s příslušnými správními orgány v České republice a zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol, která povede k podávání žádostí bez formálních a věcných vad.

V roce 2020 bylo do Režimu Student zapojeno 33 veřejných a soukromých vysokých škol. Sběr nominací do Režimu student probíhal v lednu, únoru, květnu až prosinci a bylo do něj v roce 2020 zařazeno 2 083 uchazečů, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 228 uchazečů. Do Režimu Student bylo k 1. prosinci 2020 zařazeno celkem 37 států, přičemž některé zastupitelské úřady mají konzulární působnost pro více států a Režimem tak bylo pokryto celkem 78 států.

V roce 2020 nadále pokračovala realizace projektu **Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený zejména na studentskou migraci zahraničních stipendistů, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). Účast cizinců ve vybraných stipendijních programech vychází z mezinárodních smluv (bilaterálních či multilaterálních) nebo z rozhodnutí vlády ČR (rozvojové země či krajané). V dubnu 2020 vláda projednala aktualizovaný projekt „Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí“, jehož cílovou skupinu dříve tvořili studenti ze třetích zemí, kteří byli ke studiu v ČR přijati na základě bilaterálních či multilaterálních mezinárodních smluv a usnesení vlády (rozvojové země a krajané). Nově byli do projektu zařazeni také účastníci programu Erasmus+ Mezinárodní kreditové mobility a Fulbrightova programu.

Od roku 2017 MŠMT v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání podporuje pod výzvami **Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků – MSCA-IF** mezinárodní mobilitu Ph.D. studentů, postdoktorandů a výzkumníků. Cílem těchto výzev je posílení mezinárodní spolupráce, jakož i podpora rozvoje českých výzkumných organizací prostřednictvím posílení lidských zdrojů o experty ze zahraničí. Rozsah akcí na podporu mezinárodní mobility zahrnuje i integraci výzkumných pracovníků se zahraničními zkušenostmi do českého systému výzkumu a vývoje. Z výše zmíněné výzvy Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků – MSCA-IF, MŠMT rovněž poskytuje finanční prostředky pro projekty mobility vědeckých pracovníků, které uspěly při žádosti o grant z evropského programu Horizont 2020 v rámci výzev *Marie Skłodowska Curie Actions (MSCA) – Individual Fellowships*, ale kvůli nedostatku zdrojů byly zařazeny na rezervní listinu a nemohly být z tohoto programu financovány.



## VÍZOVÁ POLITIKA

Česká republika provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku**. Základním dokumentem **společné vízové politiky je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 (tzv. vízové nařízení)**. Tento dokument stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. V této souvislosti je nutné konstatovat, že jednou z důležitých změn, která měla dopad na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806, je odchod Velké Británie z Evropské unie v roce 2019. Na přelomu roku 2019 byla britským parlamentem, Radou EU a Evropským parlamentem odsouhlasena finální podoba dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z EU. Občané UK nebudou pro krátkodobé cesty na území ČR povinni mít vízum. Žádost o schengenské vízum budou podávat pouze v případě, pokud cestují za výdělečným účelem.

**Od 2. února 2020 je účinná novela vízového kodexu.** Novela je založena na snaze o nalezení rovnováhy mezi podporou legálního cestování a posílením nástrojů pro boj s nelegální migrací. Mezi nejdůležitější prvky novely patří usnadnění vízové procedury pro žadatele s pozitivní schengenskou historií, pro které se zavádí povinné vydávání vícenásobných víz s postupně se prodlužující platností (v délce od 1 roku do 5 let). Zároveň se upouští od povinnosti osobní přítomnosti při podání žádosti s výjimkou případů, kdy je nutný odběr biometrických dat.

Novela reflektuje poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a jako nástroj řešení problémů spojených s nelegální migrací propojila vízovou politiku se spoluprací jednotlivých třetích zemí v oblasti readmise nelegálních migrantů. Novela zavádí možnost určitých odstupňovaných vízových restrikcí vůči nespolupracujícím třetím zemím a umožňuje vytvořit tlak na zlepšení návratů (např. zvýšením vízového poplatku či prodloužením lhůt na rozhodnutí o nich). V případě dobré spolupráce lze nabídnout předmětné třetí zemi usnadnění vydávání víz. Kromě toho se s cílem pokrýt zvyšující se náklady na zpracování žádosti o víza a v kontextu nutných IT inovací **mírně zvýšil vízový poplatek na 80 €**.

Dalšími novinkami je možnost nyní podat žádost o vízum již 6 měsíců před očekávaným odjezdem, nejpozději však 15 dní před cestou. Těž

se ustavuje možnost vyplnit a podepsat formulář žádosti elektronicky. Nařízení jasněji stanovuje, který členský stát je příslušný pro posouzení žádosti, pokud zamýšlená návštěva zahrnuje několik členských států.

Novela rovněž zahrnuje změny, které do vízového procesu přinesl vývoj vízové praxe; k těm nejdůležitějším patří potřeba širší spolupráce s externími poskytovateli služeb (tzn. využití vízových center) při přijímání žádostí o víza či postupující digitalizace správních procedur při zachování integrity a bezpečnosti vízového procesu.

Co se týká **vízové liberalizace**, nedošlo v roce 2020 ke změnám seznamu zemí s bezvízovým stykem s EU. S ohledem na důsledky bezvízového cestování některých dříve liberalizovaných zemí se EU v roce 2020 zaměřila na efektivitu fungování tzv. suspenzivního mechanismu (mechanismus pro pozastavení zrušení vízové povinnosti) zakotveného ve vízovém nařízení č. 2018/1806 a na plnění liberalizačních kritérií ze strany dříve liberalizovaných zemí. V rámci některých pracovních skupin Rady EU včetně Pracovní skupiny pro otázky víz byla ve druhé polovině roku 2020 projednávána možnost obnovy diskuse o dokončení liberalizačního procesu s Kosovem.

V otázce **digitalizace vízového procesu** pokračovala práce na úkolech identifikovaných v rámci podrobné studie dopadů, vypracované v druhé polovině roku 2019, která vyhodnotila digitalizaci v podobě zavedení



elektronické podoby vízového štítku a podání žádosti o schengenské vízum online jako vhodné směřování dalšího vývoje v oblasti společné vízové politiky. Téma bylo projednáváno v rámci zvláště vytvořené Pracovní skupiny pro digitalizaci vízového procesu i v rámci Vízového výboru Evropské komise. V roce 2020 proběhlo jednání s dodavatelem (Deloitte) prototypu portálu pro podání žádosti o vízum. Na začátku roku 2021 budou moci zástupci členských států otestovat první verzi portálu, jejímž cílem bude vytvoření vhodné struktury portálu.

V průběhu roku 2020 dále pokračovala **intenzivní jednání o revizi Vízového informačního systému (VIS)** a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy v rámci trialogových jednání. Předmětem změny nařízení je posílení bezpečnosti postupu udělování krátkodobých víz, zahrnutí dlouhodobých víz a povolení k pobytu do VIS a zajištění interoperability mezi systémem VIS a dalšími příslušnými systémy a databázemi EU. Nově by pro vyhodnocování žádosti o vízum měly být dotazovány unijní systémy a databáze (SIS, EES, ETIAS včetně seznamů zájmových osob, databáze Europolu a Interpolu [SLTD, TDAWN]). Dne 8. prosince 2020 dospěla Rada EU a Evropský parlament k dohodě na znění nařízení. Formální přijetí nařízení se očekává v březnu/dubnu 2021. Upravený systém by měl být spuštěn do konce roku 2023 a jeho implementace bude probíhat v rámci Programu eu-INIS.



**Vízová politika byla v průběhu roku citelně zasažena vypuknutím pandemie covid-19.** Výkon vízové agendy byl od 12. března 2020 dán nejprve nouzovým stavem, kdy byla vízová agenda ve své podstatně většině pozastavena, a následně od 11. května 2020 sérií ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví, jejichž navazující aktualizace umožňovaly na většině zastupitelských úřadů ČR pouze částečný výkon vízové agendy. Členské státy v březnu 2020 v řadě případů pozastavily činnost konzulátů ve vízové oblasti, včetně dohod o vzájemném zastupování. V souladu s doporučením EK byl výrazně omezen příjem žádostí o krátkodobá (schengenská) víza, výjimkou byly pouze cesty pro úzce vymezené kategorie cestujících nebo účely cesty. Vízový odbor MZV v souladu s ustanoveními ochranných opatření poskytoval vízovým úsekům zastupitelských úřadů ČR instrukce pro příjem žádostí, a to především v kategorii ochranného opatření „zájem ČR,“ který byl nejčastěji konstatován pro účel obchodní, sportovní a kulturní. Vízový odbor MZV rovněž v kontextu ochranných opatření zpracovával agendu nesezdaných párů, kdy do ČR mohl přicestovat partner občana ČR, následně i všech občanů EU s přechodným pobytem v ČR. Vízový výbor MZV pro tuto cestu vydával po posouzení existence trvalého vztahu potvrzení pro vstup. V roce 2020 vydal vízový odbor MZV 700 takových potvrzení.

V případě žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu bylo snahou Ministerstva zahraničních věcí ČR zachovat podporu soukromému sektoru udržením kapacit při přijímání žádostí o zaměstnanecké karty, zejména na Ukrajině.

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit **výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty**, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů. Dne 7. srpna 2020 vstoupila v platnost *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ekvádorské republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů*, která byla podepsána dne 12. února 2019.

## **SCHENGENSKÁ SPOLUPRÁCE**

Od rozšíření viru SARS-CoV-2 a propuknutí globální **pandemie covid-19** došlo na jaře 2020 k bezprecedentnímu zastavení celosvětového pohybu osob. Většina zemí světa zavedla více či méně **přísná omezení vstupu na svá území**. Valná většina zemí vstup omezila pouze na nezbytné cesty (návrat občanů a cizinců s povoleným pobytem, mezinárodní dopravu, slučování rodin a přeshraniční pracovníky). Celá Evropská unie na tento postup reagovala 16. března 2020 koordinovaným zavedením celoplošného zákazu vstupu do Evropské unie ze třetích zemí se stanovenými výjimkami. Tento zákaz byl následně opakovaně prodloužen.

Schengenský hraniční kodex (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399) umožňuje členským státům Schengenu dočasně znovu zavést ochranu vnitřních hranic v případě vážného ohrožení veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti. **V souvislosti s pandemií covid-19 přistoupilo v roce 2020 k dočasnému znovuzavedení kontrol celkem 18 členských států Schengenu, včetně ČR.** Řada dalších členských států Evropské unie a Schengenského prostoru zavedla další omezující opatření pro vstup. Některé členské státy (Francie, Německo, Dánsko, Švédsko, Norsko, Rakousko) mimo to pokračovaly v provádění kontrol na vnitřních hranicích v souvislosti s hrozbou terorismu nebo sekundární migrace.

**Vláda schválila dne 1. června 2020 materiál Zpráva o plnění Národního schengenského plánu** k 31. prosinci 2019. Jedná se o šesté vyhodnocení Národního schengenského plánu 2014, který představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení.

Dne 1. června 2020 vláda schválila **Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020-2024**, jež se stává hlavním koncepčním dokumentem ČR pro správu vnějších hranic a navracení na období 2020-2024. Hlavním cílem Strategie je zefektivnit správu vnějších hranic na národní úrovni a zároveň přispět ke zlepšení situace na evropské úrovni tak, aby došlo k posílení bezpečnosti schengenského prostoru při zachování volného pohybu osob. Strategie je samostatným vládním dokumentem, který může být aktualizován zejména v návaznosti na případnou novou legislativu EU a aktuální potřeby v oblasti správy vnějších hranic a navracení. Strategie vychází z dosavadních výsledků schengenského hodnocení, hodnocení zranitelnosti a autoevaluací, úkolů plynoucích z nové legislativy a strategických cílů ČR v oblasti správy hranic. Dále zahrnuje pro ČR relevantní aktivity, jejichž implementace je vyžadována dle technické a operativní strategie agentury Frontex. Současně reflektuje dobrou praxi a doporučení vyplývající ze schengenského hodnocení ostatních schengenských států.

Dne 27. dubna 2020 vláda schválila **Program pro implementaci vnitrostátních částí informačních systémů EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (Program eu-INIS)**, který zahrnuje implementaci nových nebo modifikací již fungujících rozsáhlých evropských informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v ČR (EES, ETIAS, SIS, Nástroje interoperability, VIS, Eurodac, ECRIS-TCN, EUROSUR, FADO, PNR, API). Celý program by měl být dokončen

do roku 2023, s možností prodloužení v závislosti na reálném stavu implementace v evropském kontextu. Svým rozsahem a časovými limity se jedná o úkol bezprecedentního rozsahu v oblasti evropské integrace. Program eu-INIS obsahuje nástroje pro koordinaci, podporu a monitoring 11 národních a 2 horizontálních projektů v období 2019-2023. Na financování národních částí projektů v odhadnutém finančním objemu přibližně 3,2 mld. Kč se podílejí státní rozpočet a evropské fondy. V období od 6. února 2019 do 17. srpna 2020 byl Program eu-INIS realizován prostřednictvím přípravného řídicího výboru. V tomto období byla vypracována metodika a vytvořeny potřebné organizační struktury. Na jeho činnost plně navázal řídicí výbor, který na svém prvním jednání v září 2020 schválil Strategický plán eu-INIS a převzal všechny aktivity přípravného řídicího výboru. Probíhají rovněž pravidelná jednání expertů odpovědných za realizaci národních projektů.

V lednu roku 2019 proběhlo na Velvyslanectví ČR v Abú Dhabí a Generálním konzulátu ČR v Chengdu schengenské hodnocení v oblasti vízové politiky, z něžž pro ČR vzešla řada doporučení především v oblasti vízových IT systémů, ale též v procesních postupech a ochraně osobních údajů. Ke splnění uvedených doporučení vypracovalo MZV akční plán, který průběžně plní. V roce 2020 byly zpracovány a aktualizovány další **tři akční plány**. V současné době zbývá splnit některé body související s úpravou vízového informačního systému a bezpečnostními opatřeními na zastupitelských úřadech. Jedná se o zásadní změny systému, které pro implementaci vyžadují větší časový rozsah. V ostatních bodech byla doporučení vzešlá z posledního schengenského hodnocení v oblasti vízové politiky splněna.

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly **Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)**. V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac). Vzhledem k rozšíření odpovědnosti za nově připravované informační systémy se v roce 2020 struktury agentury eu-LISA zabývaly např. rozšířením mandátu agentury, smluvními záležitostmi, finančními aspekty, audity, lidskými a finančními zdroji, pracovními programy, bezpečností a provozními záležitostmi.

V roce 2020 se uskutečnila formou videokonference celkem 4 zasedání správní rady Agentury eu-LISA, které byly informovány o jednání poradních skupin pro SIS II, VIS a Eurodac. Tyto projednávaly dokumenty týkající se provozních záležitostí agentury, informačních systémů, řešení akutních problémů a plánování aktivit do budoucna. EES Programová správní rada (PMB) uskutečnila 12 jednání taktéž formou videokonference.

## INTEGRACE

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze tehdy, pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Nezbytnou nutností je aktivní integrační politika. Jejím cílem je podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, zamezit vzniku negativních sociálních jevů soužití (např. vznik uzavřených komunit cizinců, či radikalizace) a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR. Integrace je oboustranný proces, který na jedné straně vyžaduje ochotu k integraci ze strany cizinců a z druhé strany pak ochotu majoritní společnosti podpořit jejich úsilí o začlenění do společnosti.

Základní cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území ČR. Doplnkovou cílovou skupinou integračních opatření jsou občané EU, kteří mají možnost využít některých integračních nástrojů, tj. především poskytování informací, pomoc při řešení tíživé životní situace. Integračních opatření mohou jako doplňková skupina využívat i držitelé mezinárodní ochrany<sup>17</sup>, a to nad rámec služeb poskytovaných v rámci Státního integračního programu. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny i státní občané ČR, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako výše uvedené skupiny obyvatel.

Základním dokumentem integrační politiky ČR je **Koncepce integrace cizinců na území České republiky**<sup>18</sup>. MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců, který obsahuje konkrétní opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu daného roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR. V roce 2020 byl klíčovým dokumentem *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020*<sup>19</sup> (dále Postup). Vždy počátkem následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci *Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok*<sup>20</sup>.

17 Tzn. azylanti a poživatelé doplňkové ochrany.

18 Usnesení vlády ze dne 18. ledna 2016 č. 26

19 Usnesení vlády ze dne 16. prosince 2019 č. 918

20 Koncepce, Postup i Zprávy jsou k dispozici na stránkách <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

Integrační opatření se zaměřují na podporu soběstačnosti cizinců tak, aby znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, zvládli se zorientovat v novém prostředí, poznali zvyklosti a způsob života v ČR, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce sociální a ekonomické a měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu. Pomoc při integraci u cizinců výrazně snižuje riziko jejich zneužívání, manipulovatelnosti a závislosti na zprostředkovatelích.

Zásadním prvkem integrace cizinců je **síť 18 Center pro podporu integrace cizinců**, která fungují ve všech krajích ČR (novelou zákona o pobytu cizinců v roce 2019 byla síť Integračních center legislativně ukotvena). Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. V současné době jsou Integrační centra financována ze státního rozpočtu a Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).

Vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí mají ze zákona povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 **adaptačně-integrační kurz**. Cílem tohoto opatření je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi a posílit jejich samostatnost a nezávislost. Zároveň by jim absolvování mělo pomoci vymanit se ze systému závislosti na zprostředkovatelích a poskytnout jim informace o možnosti využívat integračních opatření. Probíhala intenzivní práce na přípravě a schválení klíčové vyhlášky č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů. Dále se připravoval celý systém realizace.

Ministerstvo vnitra opět zajistilo dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na **lokální úrovni**. Projekty jsou souborem intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které směřují k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a prevenci případných konfliktů. V roce 2020 byly tyto projekty realizovány 20 obcemi a městskými částmi. Projekty byly podpořeny částkou cca 21 milionu Kč.

Ministerstvo vnitra rovněž pokračovalo v realizaci dotačního řízení „**Integrace cizinců**“, jehož prostřednictvím byly i nadále financovány především projekty nestátních neziskových organizací v oblasti integrace cizinců. V roce 2020 bylo podpořeno 10 subjektů částkou cca 16 milionu Kč.

V roce 2020 byl opětovně kladen důraz na informovanost cizinců i majoritní společnosti. Jsou proto průběžně aktualizovány internetové stránky, které se věnují problematice integrace cizinců. MPSV ve spolupráci s MV provozuje web **www.cizinci.cz**, na němž je možné najít ucelené informace o integraci cizinců, statistikách ohledně tematiky cizinců, možnostech financování projektů v této oblasti a informační



materiály pro cizince. Průběžně aktualizované informace o záležitostech spojených s vyřizováním povolení k pobytu cizinců je možné nalézt na oficiálních internetových stránkách Ministerstva vnitra **www.mvcr.cz/cizinci**, které jsou dostupné i v anglickém jazyce. Zejména v reakci na epidemiologickou situaci došlo k vytvoření nových informačních sekcí a v některých případech i překladu do více jazyků. Aktualizovaný informační servis pro cizince lze najít i na stránkách některých místních samospráv, například na webu hl. m. Prahy **www.metropolevsech.eu**.

Nadále pokračovalo aktivní zapojení pracovníků MV do činnosti pracovní skupiny Evropské komise s názvem Evropská integrační síť (European Integration Network) a dalších forem zahraniční spolupráce, byť tato činnost byla zásadně omezena vlivem epidemiologické situace.

## OBČANSTVÍ

V roce 2020 **bylo uděleno státní občanství ČR celkem 2 656 cizincům** (o 317 osob méně než v předchozím roce), z toho se jednalo ve 31 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu. Dále bylo vyhověno 27 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR (o 14 osob méně než v předchozím roce), kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2020 nedošlo k žádnému udělení státního občanství České republiky podle § 29 zákona o státním občanství ČR (v roce 2019 bylo uděleno 7 osobám), které se uděluje dětem, které se narodily na území České republiky a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území České republiky povolen pobyť na dobu delší než 90 dnů.

V roce 2020 bylo uděleno státní občanství České republiky nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 936 (o 67 osob méně než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství ČR udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 511 (o 63 osob méně než v předchozím roce), **Slovenska** – 365 (o 56 osob méně než v předchozím roce), **Běloruska** – 106 (o 1 osobu méně než v předchozím roce) a **Vietnamu** – 89 (o 40 osob méně než v předchozím roce).

V roce 2020 vydalo MV v prvním stupni **celkem 185 zamítavých rozhodnutí** (o 29 méně než v předchozím roce v roce). Zároveň v roce 2020 nabylo **1 661 cizinců státní občanství ČR na základě**

**některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství ČR (o 173 osob více než v předchozím roce).**

**Celkem tedy v roce 2020 nabylo státní občanství ČR udělením či prohlášením 4 344 osob (o 165 osob méně než v roce 2019).**

### Tabulka 3:

#### **Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2010–2020**

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 088	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757	2 973	2 656

Zdroj: MV

**V roce 2020 došlo v důsledku pandemie covid-19 k nejvýraznějšímu poklesu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu za posledních několik let, a to téměř o 40 %. Celkem bylo v roce 2020 evidováno 1164 žádostí o mezinárodní ochranu.**

Největší skupinou žadatelů byli státní příslušníci **Ukrajiny (351), Gruzie (144), Vietnamu (65), Běloruska (65) a Uzbekistánu (63)**. Mezinárodní ochrana ve formě **azylu** byla udělena **42 žadatelům** (nejčastěji státním příslušníkům Ruska), **doplňková ochrana** pak v **72 případech**. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Sýrie (24), Ukrajiny (11) a Libye (9).

Oblast integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou upravuje **Státní integrační program (SIP)**. Subjektem zastrešujícím integrační aktivity je od ledna 2017 Správa uprchlických zařízení (SUZ). Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany a jejich začlenění do společnosti v ČR. **V roce 2020 vstoupilo do SIP celkem 83 oprávněných osob.**

#### 4.1 Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice 4.1

Situace v oblasti mezinárodní ochrany v roce 2020 byla značně ovlivněna pandemií covid-19. V posledních dvou letech docházelo k pozvolnému nárůstu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu. V důsledku pandemie došlo k nejvýraznějšímu poklesu za posledních několik let, a to téměř o 40 %. Celkem bylo v roce 2020 evidováno **1 164 žádostí o mezinárodní ochranu**. Nižší počet žádostí než v předchozích letech (nižší počty byly naposledy evidovány v roce 2013) byl jednak způsoben opatřeními přijatými v souvislosti se zabráněním šíření pandemie covid-19 a jednak tím, že v roce 2020 nebyla zaznamenána žádná výraznější vlna žadatelů, jako tomu bylo v minulých letech.

#### ŽÁDOSTI O UDĚLENÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY

Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v ČR stále podprůměrné. ČR registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo (109 tisíc

žadatelů) a Rakousko (14 tisíc). Stále platí, že z hlediska mezinárodní ochrany není ČR, ve srovnání s dalšími členskými státy EU, zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali. Jiné je rovněž národnostní složení žadatelů.

#### Tabulka 4:

#### Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet cizinců	833	756	753	707	1 156	1 525
meziroční změna v %	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet cizinců	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164
meziroční změna v %	-3,1	-1,9	17,3	13,0	-39,4

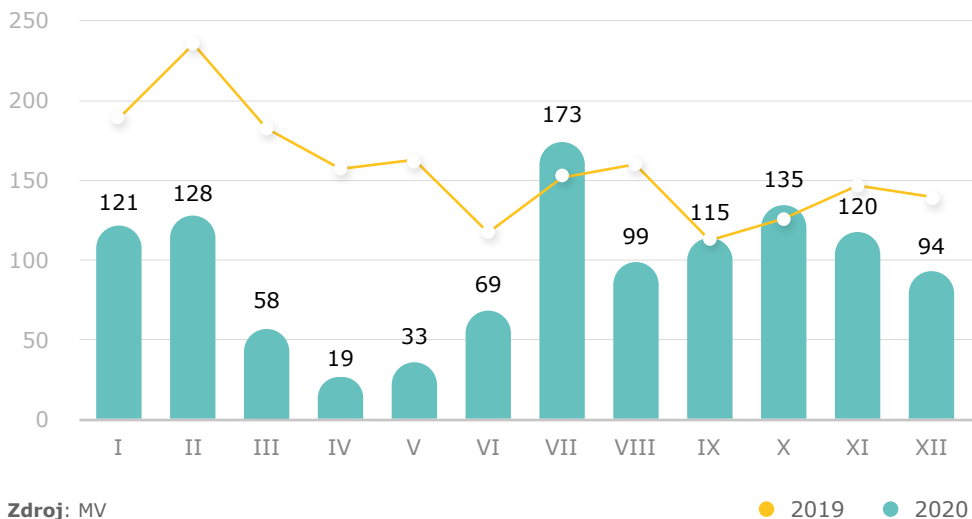
Zdroj: IS CIS

Z celkového počtu 1 164 žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2020 jich bylo **798** (tj. 68,6 %) **podáno poprvé** a **366** (tj. 31,4) **opakovaně**. Zatímco celkový počet žádostí poklesl, počet opakovaných žádostí byl dokonce o něco vyšší než v roce 2019, a tak se zvýšil i jejich podíl. V roce 2019 jich byla evidována necelá pětina, v roce 2020 to jsou téměř dvě třetiny.

Nejvíce žádostí bylo v roce 2020 podáno v průběhu III. (387) a IV. čtvrtletí (349) roku, útlum v důsledku pandemie covid-19 nastal zejména v II. čtvrtletí, kdy bylo podáno za tři měsíce dohromady jen 121 žádostí. Z tohoto důvodu byl průměrný měsíční počet žádostí 97, což je v meziročním srovnání snížení o 63 žádostí. Jedná se zároveň o nejnižší měsíční průměr v posledních letech. Nižší byl naposledy zaznamenán v roce 2014 (96) před vypuknutím tzv. migrační krize.

### Graf 3:

## Počet žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících – srovnání 2019/2020



Zdroj: MV

● 2019 ● 2020

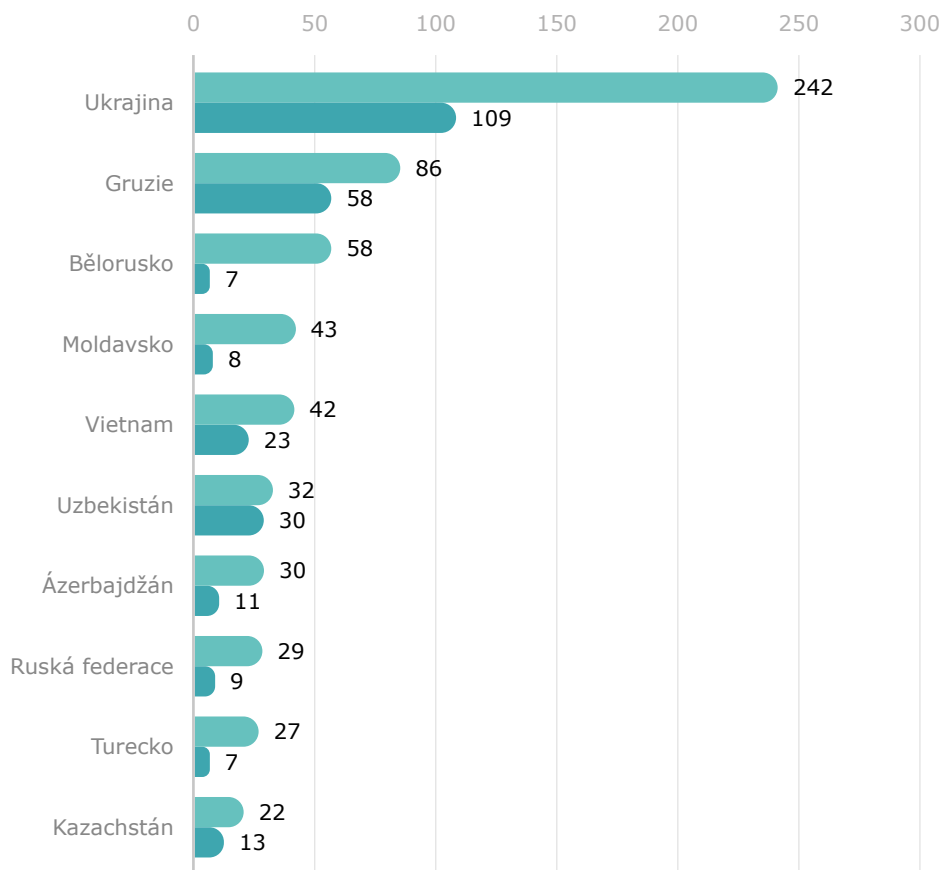
Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly v roce 2020 Ukrajina (351), Gruzie (144), Vietnam (65), Bělorusko (65) a Uzbekistán (63).

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2020 udělena 42 žadatelům. Občanům Ruska byl azyl udělen v 19 případech. Dále to byli občané Uzbekistánu, Běloruska, Číny či Kazachstánu.



## Graf 4:

### Počet prvních a opakovaných žádostí v roce 2020



Zdroj: MV

● první žádost

● opakovaná žádost

Nejvýraznější změnou, která byla při srovnání žadatelů v roce 2019 a 2020 zaznamenána, je pokles žadatelů z Arménie. Jedná se o důsledek opatření přijatých v roce 2019 k zamezení zneužívání tranzitního prostoru mezinárodního letiště Václava Havla k účelově podávaným žádostem o mezinárodní ochranu. Občané Arménie jsou nyní na 9. příčce v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí s celkovým počtem 37 žádostí, zatímco v roce 2019 byli na první.

Nejvíce žádostí podali občané **Ukrajiny** s celkovým počtem 351 žádostí o mezinárodní ochranu (tj. 30,2 %). Zatímco u většiny státních příslušností byl v důsledku pandemie covid-19 zaznamenán pokles, občané Ukrajiny podali o 41 žádostí více (+13,2 %) než v roce 2019. Klesající trend počtu žádostí o mezinárodní ochranu v posledních několika letech od této státní příslušnosti byl přerušen. Stále platí, že občané Ukrajiny podávají své žádosti na území ČR se snahou zlegalizovat si pobyt.

Druhou nejpočetnější skupinu tvořili občané **Gruzie** s celkovým počtem **144 žádostí o mezinárodní ochranu** (tj. 12,4 %). Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o pokles o 36 %, což je druhý nejvyšší pokles. Trend vyššího počtu žadatelů z Gruzie žadatelů je spojen zejména se skutečností, že v roce 2017 pro občany této země proběhla vízová liberalizace. Od té doby docházelo každoročně k nárůstu počtu žádostí. V roce 2020 bylo mezi gruzínskými žadateli 17 žen a 4 nezletilé osoby. Celkem 58 žádostí bylo podáno opakovaně, což je dvakrát více než v roce 2019.

Následovali občané **Vietnamu s počtem 65 žádostí o mezinárodní ochranu**, což tvoří 5,6 % všech žadatelů. Počet žádostí od občanů Vietnamu pokles ve srovnání s rokem 2019 o 55 %. Mezi žadateli bylo pouze 5 žen a 4 nezletilé děti. Celkem 23 žádostí bylo podáno opakovaně.

V průběhu listopadu se v TOP 10 nejvíce zastoupených zdrojových zemí objevilo **Bělorusko**, jehož občané podali v roce 2020 celkem **65 žádostí o mezinárodní ochranu**. Nárůst počtu žádostí od občanů této země nastal v souvislosti s programem MEDEVAC, který poskytl pomoc běloruským občanům perzekvovaným běloruským státem po srpnových protivládních demonstracích. Celkem se jednalo o 40 běloruských občanů, kteří takto požádali o mezinárodní ochranu. Občané Běloruska ve srovnání s rokem 2019 podali o 46 žádostí více (+242 %).

Dále bylo podáno **63 žádostí o mezinárodní ochranu od občanů Uzbekistánu** (tj. 5,5 %). Zatímco v letech 2015-2017 se počty žadatelů z této země pohybovaly spíše v řádu jednotek, od roku 2018 se jedná o několik desítek žádostí ročně, ačkoliv s klesající tendencí. V roce 2020 počet žadatelů z této země poklesl o více než čtvrtinu. Téměř polovina žádostí byla podána opakovaně (30), mezi žadateli byly pouze 3 ženy a 3 nezletilé děti.

Poklesy v počtu žádostí u Arménie, Gruzie a Vietnamu či Uzbekistánu již byly zmíněny. V rámci TOP 10 došlo dále k nejvyšším poklesům u Kazachstánu (-74), Ruska (-51) a Ázerbájdžánu (-6). Nad rámec TOP 10 pak došlo k dalším významnějším poklesům u občanů Íránu (-26), Venezuely (-26), Sýrie (-17) či Mongolska (-16).

K nárůstu naopak došlo v rámci TOP 10 kromě zmíněných občanů Běloruska (+46) a Ukrajiny (+41) ještě u Moldavska (+8). Nad rámec TOP 10 došlo k nárůstu dále u občanů Turecka (+9) či Bangladéše (+6).

## ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY

V roce 2020 MV vydalo **celkem 1 455 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 457 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany**. Ke dni 31. prosince 2020 bylo evidováno 606 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2020 bylo oproti předchozímu roku vydáno zhruba o čtvrtinu (-26,4 %) rozhodnutí méně, na čemž se podepsala opatření přijatá v boji proti pandemii covid-19. **Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany** byla udělena celkem 114 cizincům. Je to o 33 méně, než v předchozím roce.

Doplňková **ochrana byla prodloužena celkem v 405 případech**, což je o 9 více než v předchozím roce (+2,3 %). Obdobně jako v předchozím roce se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Sýrie (166), Ukrajiny (67) a Kazachstánu (61).

V průběhu roku 2020 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany vydáno **celkem vydáno celkem 804 negativních rozhodnutí** (tj. 55,3 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 537 případech (tj. 37 %).

## APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ<sup>21</sup>

V roce 2020 ČR evidovala celkem **785 tzv. dublinských případů**, což je **oproti roku 2019 pokles o více než polovinu** (-56,7 %). **Nejčastěji zastoupenou státní příslušností** se v tomto období stala **Gruzie** (86 osob), následuje **Ukrajina** (72) a **Arménie** (64).

V prvních dvou měsících roku 2020 byla situace v oblasti implementace dublinského nařízení v zásadě stabilní. Výrazný zlom nastal v březnu 2020 v důsledku propuknutí pandemie covid-19 a rapidně se zhoršující epidemiologické situaci na území všech členských států. Bezprostřední a téměř **okamžitou reakcí členských států na danou situaci bylo**

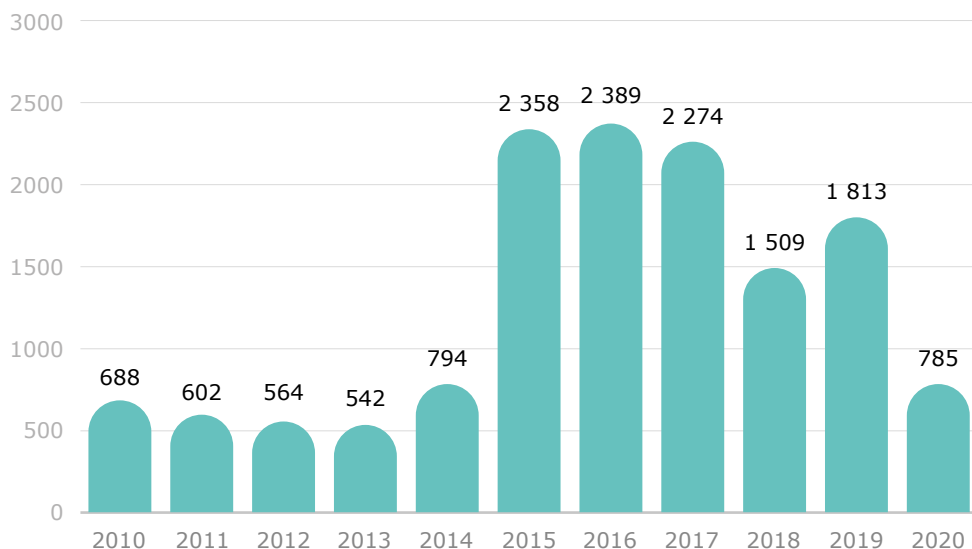
21 Dublinské nařízení, Nařízení Rady (ES) č. 604/2013, stanoví kritéria, podle kterých je určován členský stát příslušný (odpovědný) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Mezi tato kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.



**pozastavení předávání osob v období od března do června, případně do července 2020.** S výjimkou realizace transferů bylo dublinské nařízení nadále aplikováno a ČR stejně jako všechny členské státy žádosti o převzetí nebo přijetí zpět odesílala a přijímala. V letních měsících se situace lehce zklidnila, avšak na podzim v důsledku druhé vlny pandemie se epidemiologická situace opět zhoršila. ČR za účelem předcházení šíření onemocnění covid-19 **v průběhu měsíce listopadu opět pozastavila předávání osob do odpovědných členských států a současně zrušila přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu z ostatních států EU.**

## Graf 5:

### Vývoj dublinských případů v období 2010–2020<sup>22</sup>



Zdroj: MV

Během roku 2020 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 498 žádostí** (pokles oproti předchozímu roku o 64,7 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území ČR. Nejčastěji tyto žádosti přijala ČR z **Německa** (204), **Francie** (121) a **Švédska** (31). Ve všech případech se počty přijatých žádostí z těchto zemí oproti předchozímu roku snížily, v procentuálním vyjádření tomu bylo nejvíce u Francie (-73,8 %), poté Švédska (-71,3 %) a Německa (-66,9 %).

<sup>22</sup> V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu celkem **287 žádostí** (pokles o 28,4 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět.

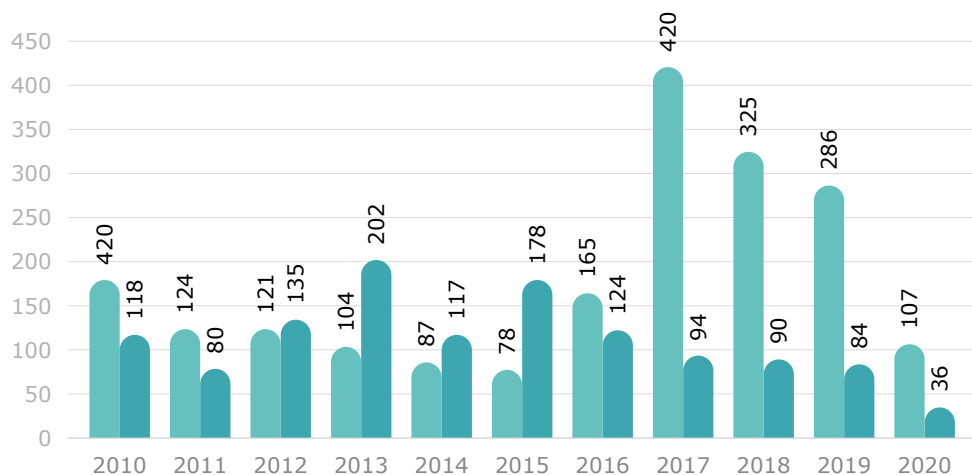
Co se týče odchozích dublinských případů, výrazně narostl počet žádostí o přijetí zpět do Rumunska u osob afghánské státní příslušnosti, zejména pak v posledních dvou měsících roku 2020. Jednalo se především o osoby, které v rámci kontrolní činnosti PČR byly zadrženy na českém území bez dokladů totožnosti a bez oprávnění k pobytu a dalším šetřením bylo zjištěno, že byli žadateli o mezinárodní ochranu v Rumunsku. Do Rumunska bylo proto v roce 2020 odesláno nejvíce žádostí (celkem 64).

V roce 2020 bylo **na území ČR** zrealizováno **celkem 107 transferů** (pokles o 62,6 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno z **Německa** (61), **Švédska** (10) a **Rakouska** (10).

Za stejné období bylo **z území ČR** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 36 transferů** (pokles o 57,1 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Německa** (10), **Polska** (9) a **Francie** (4).

## Graf 6:

### Realizované transfery z a na území České republiky v období 2010 – 2020<sup>23</sup>



Zdroj: MV

■ transfery do ČR ■ transfery z ČR

<sup>23</sup> V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Provozovatelem přijímacích, pobytových a integračních azylových středisek je **Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ)**. SUZ zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **devíti azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko (PřS)** slouží k prvotnímu ubytování cizinců-žadatelů o udělení mezinárodní ochrany po dobu provedení prvotních úkonů jako je registrace nebo zdravotní prohlídka. **Pobytové středisko (PoS)** slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko (IAS)** slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

SUZ provozuje **tři přijímací střediska, a to karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová, přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha**. Karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová SUZ MV zřídila na základě mimořádného opatření Ministerstva vnitra, odboru zdravotnického zabezpečení, jako orgánu ochrany veřejného zdraví, a je určeno pro ubytování nově příchozích klientů v režimu karantény v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, a to jak žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, tak i zajištěných cizinců. Bylo zřízeno již v první vlně pandemie, a to dne 1. dubna 2020 s kapacitou 65 lůžek. SUZ provozuje **tři pobytová střediska, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a od roku 2018 pobytové středisko Zastávka (duální režim přijímacího a pobytového střediska)**. V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel buďto vaří nebo vydává pravidelný finanční příspěvek sloužící i na samostatné vaření). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. prosince 2020 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 686 lůžek**.

**Integrační azylová střediska** slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace (maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců). Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou

doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2020 byla SUZ provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 44 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 124 lůžek.

## VYTIŽENOST UBYTOVACÍCH KAPACIT V ROCE 2020

V roce 2020 přišlo do azylových zařízení celkem **1 083 nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany** (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení) nebo osob ubytovaných na výjimku. Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (314 osob, tj. 29 %), **Gruzie** (146 osob, tj. 13,5 %), **Vietnamu** (76 osob, tj. 7 %), **Uzbekistánu** (66 osob, tj. 6,1 %) a **Moldavska** (44 osob, tj. 4,1 %).

**Kapacita přijímacích a pobytových středisek** byla v průměru vytižena **na 45 %**, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházející pobývat mimo pobytová střediska, byla by přijímací a pobytová střediska vytižena v průměru na 96 %.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2020 tuto možnost využívalo průměrně 53,6 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ubytovací kapacita integračních azylových středisek zůstala v průběhu roku beze změn.

Vytiženosť ubytovacích kapacit a obsazenost IAS má pouze orientační charakter, protože ubytovací kapacity jsou spíše bytovými jednotkami než samostatnými pokoji. Počet volných lůžek tudíž nekopíruje počet volných bytových jednotek. V roce 2020 byl průměrný počet ubytovaných v IAS 71 osob, tudíž průměr za rok 2020 činící 52 osob ukazuje na určitý trend poklesu.

Oblast integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou je upravena **Státním integračním programem**. Legislativně SIP upravují § 68 až 70 zákona o azylu. Současný SIP byl schválen usnesením vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954<sup>24</sup> a účinnosti nabyl dne 1. ledna 2016. Dne 16. ledna 2017 schválila vláda svým usnesením č. 36<sup>25</sup> aktualizovanou podobu SIP. Tímto usnesením je kromě závazných zásad SIP stanoveno, že ministr vnitra **zajistí funkci generálního poskytovatele integračních služeb (GPIS) v roce 2017 a v letech následujících. Tímto subjektem zastřešujícím integrační aktivity je od ledna 2017 Správa uprchlických zařízení<sup>26</sup>**, která je mj. provozovatelem integračních azylových středisek. Ve své aktualizované podobě je program schopen lépe reagovat na potřeby procesu integrace.

Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

Generální poskytovatel integračních služeb v rámci Státního integračního programu, tj. Správa uprchlických zařízení MV, zprostředkovává integrační služby azylantům a poživatelům doplňkové ochrany na celém území ČR. Úkolem generálního poskytovatele je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Změnou GPIS došlo k toliko žádoucí stabilizaci poskytování těchto služeb v rámci SIP.

24 O státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a letech následujících.

25 O změně usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících.

26 Tuto roli jí určuje i novela výše uvedeného zákona (zákon č. 222/2017 Sb.), která nabyla účinnosti v srpnu 2017.

Veškerá pomoc a podpora a spolupráce oprávněné osoby se řídí **individuálním integračním plánem**, který poskytovatel připravuje v úzké spolupráci s oprávněnými osobami a pracovníky integračních azylových středisek. Integrační plán je základní dokument popisující integrační cíle u konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech: bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Na realizaci a uskutečnění aktivit se čerpá ze speciálního rozpočtu a spolupráce na jeho plnění trvá 12 měsíců. Součástí plánu je i materiální vybavení oprávněné osoby, které je hrazeno z rozpočtu, a to podle předem stanovených limitů.

V roce 2020 vstoupilo do SIP celkem **83 oprávněných osob**, což je pokles o 24 % oproti předchozímu roku. V průběhu roku bylo uzavřeno **celkem 47 individuálních integračních plánů pro celkem 71 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny)**. Z prostředků alokovaných v roce 2020 na SIP ve výši 46,5 mil. Kč bylo na zajištění integračních služeb formou realizace IIP čerpáno 3,9 mil. Kč. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zajišťování bydlení a vybavení oprávněným osobám, další náklady tvořily platby za integrační služby nestátním neziskovým organizacím.



V roce 2020 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem **93 nezletilým cizincům bez doprovodu**. V tomto roce **požádalo 7 nezletilých cizinců bez doprovodu o mezinárodní ochranu v ČR**.

Ve druhé polovině roku 2020 se všechna zařízení MŠMT určená pro péči o NBD potýkala nejenom s rozsáhlými pandemickými opatřeními, ale i se zvýšenou mírou migrace a vysokým počtem umisťovaných klientů. Bylo tedy nutné přijmout další opatření pro optimalizaci péče o NBD.

## 5.1 Nezletilí bez doprovodu

## 5.1

Česká republika se v této oblasti řídí *Koncepcí ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu, včetně žadatelů o mezinárodní ochranu*, která byla přijata v roce 2012. Tato koncepce nastavila pravidla týkající se zacházení s NBD, kteří se dostanou na území České republiky bez zákonného zástupce, a taktéž upravila systém péče a podmínky pro integraci této skupiny.

V okamžiku, kdy je zjištěno, že se na území České republiky nachází NBD, je Policií ČR neodkladně vyrozuměn orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Péče o NBD vzniká neodkladně po převzetí NBD pracovníkem OSPOD, který má povinnost konat v nejlepším zájmu dítěte a zajistit mu odpovídající péči.

Česká republika disponuje v rámci péče o nezletilé cizince bez doprovodu ojedinělým pracovištěm – **Zařízením pro děti-cizince (ZDC)**, které poskytuje péči dětem, které nejsou občany ČR a splňují podmínky stanovené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Zařízení zajišťuje plné přímé zaopatření, terapeutické a podpůrné služby, vzdělávání, intenzivní práce na integračním procesu a přípravu na budoucí samostatný život.

Na začátku pobytu v ZDC je u každého dítěte provedeno komplexní posouzení potřeb a situace dítěte a na základě výsledků tohoto zhodnocení je pro každého klienta vypracován individuální plán rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán. V rámci systému přijatého v roce 2015 bylo zejména dbáno na to, aby každému nezletilému cizinci

byla poskytnuta možnost realizace komplexního posouzení v ZDC. Na základě takto zjištěných objektivních skutečností bylo možné společně s klientem nastavit již výše zmíněné integrační plány.

Rovněž se velmi osvědčila spolupráce se třemi zařízeními, která byla v roce 2015 určena pro spolupráci se ZDC a která mohou pod metodickým vedením tohoto zařízení poskytovat také odborné služby NBD. V uplynulém roce byla propracována návaznost a úzká spolupráce mezi ZDC a těmito zařízeními, které poskytují klientům následné služby po ukončení diagnostiky.

Velký význam pro práci s klienty ZDC měla po celý rok i **spolupráce s dobrovolníky**, která byla realizována na základě programu dobrovolnictví v projektu Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU).

Ve druhé polovině roku 2020 se všechna zařízení MŠMT určená pro péči o NBD potýkala nejenom s rozsáhlými pandemickými opatřeními, ale i se zvýšenou mírou migrace a vysokým počtem umísťovaných klientů. Chyběla karanténní lůžka, lůžkové kapacity byly vyčerpány, do zařízení se dostávali klienti, kteří záměrně udávali nezletilost a klienti, kteří trpěli různými infekčními nemocemi včetně covid-19. V souvislosti s tímto trendem musely v praxi také orgány sociálně-právní ochrany dětí řešit otázku nalezení vhodného umístění pro NBD, a to z hlediska jejich specifických potřeb. Bylo tedy nutné přijmout další opatření pro optimalizaci péče o NBD.

MPSV svolalo 10. listopadu 2020 mezirezortní jednání v on-line prostředí za účasti zainteresovaných subjektů: odboru azylové a migrační politiky MV, odboru řízení a podpory regionálního školství MŠMT, Správou uprchlických zařízení, Ředitelstvím služby cizinecké policie a ředitelkou Zařízení pro děti-cizince, diagnostického ústavu, střediska výchovné péče a základní školy. Tématem byla optimalizace kapacit v zařízení vhodných k přijetí NBD z hlediska jejich potřeb a nastavení a sjednocení postupů všech aktérů.

Napříč rezorty – MŠMT, MPSV, MV a MS se podařilo navázat velmi kvalitní spolupráci, díky které bylo možné vlnu úspěšně zvládat a poskytovat plně profesionální a nadstandardní služby.

**V roce 2020 nedošlo k žádným změnám v zákonných předpisech upravujících postupy práce s NBD.**

## STATISTIKY

V roce 2020 pobývalo celkově v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaných MŠMT všestrannou péči celkem **93 nezletilých cizinců bez doprovodu ze třetích zemí** (každoročně se jedná



o desítky osob), o mezinárodní ochranu ve stejném roce požádalo **7<sup>27</sup> nezletilých dětí bez doprovodu ze třetích zemí** (počet nezletilých žadatelů bez doprovodu ze třetích zemí žádajících o mezinárodní ochranu se každoročně pohybuje v řádu jednotek). V porovnání s ostatními členskými státy se tak jedná stále o velmi nízké počty.

Dle údajů z posledních let platí, že většina nezletilých bez doprovodu ze třetích zemí pobývajících v ČR je starší 15 let, avšak nikoliv ve věku před těsným dosažením zletilosti. Převažují jednoznačně muži.

## Tabulka 5:

### Počet nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří požádali o mezinárodní ochranu v období 2008–2020

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet nezletilých bez doprovodu žádajících o mezinárodní ochranu	36	9	4	8	5	2	6

Rok	2015	2016 <sup>28</sup>	2017 <sup>29</sup>	2018	2019	2020
Počet nezletilých bez doprovodu žádajících o mezinárodní ochranu	14	4	7	10	8	7

Zdroj: OAMP (pro období 2008-2015); ZDC (pro rok 2016-2017), od roku 2018 opět OAMP

## 5.2 Ostatní zranitelné skupiny osob

# 5.2

Co se týče řízení o udělení mezinárodní ochrany, stejně tak jako nezletilí cizinci bez doprovodu a oběti obchodování s lidmi, tak i osoby se zdravotním postižením, starší osoby, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilým dítětem, osoby s duševní poruchou a osoby, které byly vystaveny týrání, znásilnění či jiné vážné formě psychického, fyzického či sexuálního násilí, patří do tzv. zranitelných skupin podle směrnice

<sup>27</sup> Zdroj: OAMP

<sup>28</sup> Tento počet nemusí být za ČR úplný, jedná se o počet dětí, které byly umístěny do ZDC a požádaly v tomto zařízení v roce 2016 o mezinárodní ochranu.

<sup>29</sup> Tento počet nemusí být za ČR úplný, jedná se o počet dětí, které byly umístěny do ZDC a požádaly v tomto zařízení v roce 2017 o mezinárodní ochranu.



Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přijímací směrnice).

Česká republika disponuje systémem podpory a pomoci pro oběti obchodování s lidmi a zaměřuje se i na prevenci v této oblasti. Pro oběti obchodování s lidmi staršími 18 let disponuje Programem podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a pro osoby mladší 18 let specializovaným systémem pomoci, který spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Důležitou roli zastávají při řešení situace dětských obětí obchodování s lidmi pracoviště OSPOD, která chrání práva a hájí zájmy ohroženého dítěte. Více o tématu obchodování s lidmi viz kapitola 6.

V roce 2020 bylo za trestný čin obchodování s lidmi stíháno **21 osob** a **nikdo nebyl v témže roce odsouzen**.

Do **Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** Ministerstva vnitra bylo v roce 2020 zařazeno **7 obětí obchodování s lidmi ze třetích zemí** a 6 osob ze zemí EU.

V průběhu roku 2020 pokračoval trend cíleného vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí v ČR, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde muži jsou nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci a ženy jsou nuceny k prostituci, nebo jsou nuceny k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo EU.

## 6.1 Obchodování s lidmi

## 6.1

Oběti obchodování s lidmi jsou považovány podle zákona o obětech trestných činů (č. 45/2013 Sb.) za skupinu zvláště zranitelných osob, na kterou se vztahuje nutnost citlivého a speciálního zacházení. Tomu odpovídá také nastavení Národního referenčního mechanismu.

Pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí, funguje **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** Ministerstva vnitra ČR (dále Program). Jedná se o opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika.

V rámci Programu bylo v roce 2020 zařazeno celkem 13 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi (pokles o 2 osoby oproti roku 2019), a to z České republiky (4), Ukrajiny (4), Bulharska (2), Filipín (1), Mongolska (1) a Hondurasu (1). U těchto osob se jednalo o podezření na pracovní a sexuální vykořisťování a dále podezření na nucenou kriminalitu.

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu Program nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání,

možnost legalizace pobytu a důstojný návrat do země původu. Nicméně, jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. **Všechny oběti zařazené v Programu projevily zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.**

V roce 2020 byl v rámci Programu realizován jeden dobrovolný návrat oběti do země původu. Poskytování služeb a péče o oběti obchodování s lidmi nebyla přerušena ani pandemií covid-19.

V oblasti obchodování s lidmi nebyly během roku 2020 zaznamenány oproti předchozímu období výrazné změny. Mezi nejčastější formy obchodování s lidmi stále patří sexuální a pracovní vykořisťování. Objevují se však i případy smíšené, kdy dochází k propojení forem, včetně nucených sňatků anebo nucení k trestné činnosti. V průběhu roku 2020 pokračoval trend cíleného vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí v ČR, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde muži jsou nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci a ženy jsou nuceny k prostituci, nebo jsou nuceny k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo EU.

Nutno dodat, že údaje o počtech osob neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi. Od roku 2003, kdy Program vznikl, bylo do Programu zařazeno celkem 273 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Významnou součástí Programu je také podpora preventivních aktivit a vzdělávacích opatření. Každoročně jsou za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity o obchodování s lidmi. V roce 2020 pandemie covid-19 ukázala nutnost přesunutí práce s klientelou, ale i s potenciálními obchodovanými osobami, či práce v oblasti prevence a osvěty více i do online a distančního komunikačního prostředí. Proto byla podpořena modernizace webových stránek pomáhající organizace, včetně vytvoření vlastní SOS chatové platformy, a online informační kampaň. Zároveň byl podpořen tisk a dotisk běžných letáků a brožur s kontakty na pomáhající organizaci využívaných v rámci terénních výjezdů.

K obchodu s lidmi proběhla v roce 2020 dvě školení konzulárních pracovníků. Další školení a semináře pořádala v rámci policejního vzdělávání NCOZ.

Spolupráce zainteresovaných subjektů přispívá k efektivnímu boji proti obchodování s lidmi. Také v roce 2020 se uskutečnilo setkání **Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi**. Koordinační skupina slouží jako platforma pro vzájemné informování členů mezirezortní skupiny a taktéž koordinaci aktivit v oblasti boje proti obchodování s lidmi na národní úrovni. Členové této skupiny, jimiž jsou vládní a taktéž nevládní organizace, dále přispívají do každoroční zprávy o stavu obchodování s lidmi v ČR<sup>30</sup>.

Česká republika taktéž spolupracuje s významnými zdrojovými zeměmi a mezinárodními organizacemi (OBSE<sup>31</sup>, ICMPD<sup>32</sup>, DCAF<sup>33</sup> atd.). Také se aktivně účastní zasedání platformy Národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů, jež jsou dvakrát ročně pořádány Evropskou komisí a aktuálně předsedajícím státem EU. V oblasti policejní spolupráce jsou hojně využívány Společné vyšetřovací týmy (JITs<sup>34</sup>) a probíhá také kooperace v rámci zavedených platform jako např. EMPACT<sup>35</sup>.

30 <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

31 Organization for Security and Co-operation in Europe

32 International Centre for Migration Policy Development

33 The Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces

34 Joint Investigation Teams

35 European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats

## STATISTIKY

V roce 2020 bylo trestně **stíháno** Policií České republiky **21 osob** a **žádné osoby nebyly** v témže roce **odsouzeny** za trestný čin obchodování s lidmi.

### Tabulka 6:

#### Počet osob trestně stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi v období 2012–2020<sup>36</sup>

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet osob stíhaných za obchodování s lidmi*	31	25	16	12	23	24	15	26	21
Počet osob odsouzených za obchodování s lidmi**	11	20	6	19	8	14	16	9	0

Zdroj: \* Policejní prezidium; \*\* MSp

## TRESTNÁ ČINNOST OBCHODOVÁNÍ S LIDMI VE VZTAHU K CIZINCŮM

V rámci obchodování s lidmi v ČR došlo v roce 2020 ve srovnání s předchozími lety k poklesu pravděpodobných obětí obchodování s lidmi z Filipín. V roce 2020 nebylo prokázáno, že by osoby, které přicestovaly nelegálně, byly předmětem obchodování s lidmi.

<sup>36</sup> V roce 2016 došlo k rozsáhlé rekonstrukci Evidenčně statistického systému kriminality, nelze tedy porovnávat počet osob stíhaných za obchodování s lidmi v tomto roce s počty z předchozích let.

# MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU 7

Již od roku 2015 realizuje Ministerstvo vnitra program **Pomoc na místě** (Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů). V roce 2020 činil rozpočet programu 135 mil. Kč. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2020 patřil region Balkánu a region Blízkého východu a severní Afriky (tzv. MENA).

I v roce 2020 byl realizován program **MEDEVAC**, který je zaměřen na poskytování odborné lékařské péče zranitelným skupinám obyvatel v regionech zasažených uprchlickou krizí či přírodní katastrofou, a to **v jedenácti zemích**, které odrážejí jeho teritoriální priority.

V průběhu roku 2020 v rámci **Programu poskytování asistence českým krajanům** přesídlilo do ČR celkem **228 příslušníků českých krajských komunit na Ukrajině, v Rusku a ve Venezuele**.

## 7.1 Mezinárodní spolupráce a projekty

## 7.1

**Mezinárodní spolupráce v oblasti migrace byla v roce 2020 znatelně poznamenána pandemií covid-19.** Členské státy včetně ČR již během první vlny pandemie znovuzavedly kontroly na vnitřních hranicích a omezily vstup na svá území. Mezinárodní a zejména evropská spolupráce se tedy intenzivně věnovala především harmonizaci přístupu k této bezprecedentní situaci, ze které vyústilo předložení řady doporučení a vodítek nejen pro oblast mobility, ale i např. pro oblast azylu či návratů. Kvůli přeshraničním dopadům došlo také k zintenzivnění bilaterálních kontaktů se sousedními státy.

Kvůli pandemii covid-19 a související agendě bylo také opakovaně odloženo představení **Nového paktu o migraci a azylu, který byl na místo jarního termínu Evropskou komisí předložen až 23. září 2020.** Předložený pakt uvozuje celkovou plánovanou reformu unijní migrační a azylové politiky a má dle slov Evropské komise nabídnout nový „svěží start“. Přestože Komise předložila zcela nové legislativní i nelegislativní návrhy (doporučení a pokyny EK), počítá rovněž s dokončením vyjednávání některých návrhů z předchozího reformního balíčku společného evropského azylového systému (SEAS) z roku 2016, resp. 2018 a avizuje představení dalších legislativních a nelegislativních aktů během roku 2021.

**ČR obecně předložení Nového paktu o migraci a azylu uvítala** a v souladu se svou dlouhodobou migrační politikou deklarovala připravenost v rámci projednávání podpořit taková nová opatření, která povedou k nápravě nedostatků ve stávajícím systému. Dle schválených rámcových pozic ČR během prvotních jednání pokračovala v podpoře celistvé reformy evropského migračního a azylového systému založené na komplexním přístupu – posílení aktivit ve vnější dimenzi migrační politiky, efektivní ochraně vnějších hranic EU a silném konsenzuálním systému dovnitř Unie. I nadále zdůrazňovala potřebu udržitelného systému, který bude zároveň odolný vůči celé řadě nových výzev, ať už bezpečnostních, ekonomických či ekologických. Ve vnější dimenzi migrační politiky ČR nadále usilovala o naplňování svých dlouhodobých cílů, a to prevenci nelegální migrace mimo území EU, poskytování pomoci v zemích původu a tranzitu, boj proti pašeráckým sítím či uzavírání dohod o readmisích a návratech se zeměmi původu. Zásadní důraz poté kladla na efektivní ochranu vnějších hranic EU, kterou považuje za naprosto zásadní pro zajištění bezpečnosti občanů Unie.

Nad rámec spolupráce v rámci EU i v roce **2020 pokračovala spolupráce v problematice azylu a migrace prostřednictvím mezinárodních a regionálních setkání**, přestože obvyklý formát setkávání byl narušen pandemií covid-19. V průběhu roku 2020 většina kontaktů na různých úrovních probíhala virtuálně skrze online komunikační platformy.

Na **mezinárodní úrovni** ČR pokračovala v rozvoji spolupráce zejména s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) s cílem řešit největší globální výzvy s dopadem na EU. Co se týče **regionální spolupráce**, ČR se aktivně zapojila do spolupráce v rámci Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD), zejména prostřednictvím regionálních dialogů (Rabatský proces, Chartúmský proces, Budapešťský proces, Pražský proces), které ČR využila k prezentaci a prosazování svých dlouhodobých cílů ve vztahu ke třetím zemím.

**Rabatský proces a Chartúmský proces** zabývající se spoluprací s africkými zeměmi v roce 2020 pokračoval v implementaci svého hlavního cíle, tj. naplnění Akčního plánu z Vallety z roku 2015. ČR proto podpořila veškerá snažení, která cílila na prevenci nelegální migrace, boj proti pašerákům a zefektivnění návratové politiky. Předsednictví Rabatského procesu převzala po Francii první africká země - Rovníková Guinea.

Regionální spolupráci ČR rozvíjela i v rámci **Salcburského fóra**, které své úsilí zaměřuje na politickou koordinaci v rámci EU a spolupráci se zeměmi západního Balkánu. Pandemie covid-19 výrazně zasáhla do obvyklých aktivit Salcburského fóra. Bulharské předsednictví v 1. polovině 2020 nakonec zrušilo veškeré své plánované akce (včetně ministerské



konference původně plánované na květen 2020). Ministerská konference během chorvatského předsednictví ve 2. polovině 2020 byla nakonec též zrušena. Na půdorysu spolupráce Salcburského fóra však došlo na základě iniciativy Rakouska k založení tzv. *Operational Platform Eastern Mediterranean Route* se sídlem ve Vídni. Cílem platformy je posílení spolupráce a implementace konkrétních aktivit v oblasti migrace ve státech podél západobalkánské migrační trasy, což plně zapadá do dlouhodobých priorit ČR, a proto ČR platformu od samotného začátku podporovala.

Ve vnější dimenzi Evropské unie MV v roce 2020 pokračovalo v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů **Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM)** představujícím koncepční rámec vnější migrační politiky EU. ČR v roce 2020 pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

## **PŘÍKLADY KONKRÉTNÍCH AKTIVIT:**

### **PRAŽSKÝ PROCES**

ČR udržuje dobré vztahy v otázce východní a jihovýchodní dimenze, mimo jiné prostřednictvím Pražského procesu. Pražský proces je hlavním dialogem se zeměmi z východních regionů, které jsou pro ČR hlavními zdrojovými zeměmi migrace. Posílený a efektivní dialog, který se promítne na celkovou situaci v EU, je v zájmu ČR. V roce 2020 navázal Pražský proces na aktivity z předchozích let, které ČR dlouhodobě provádí svou aktivní účastí v rámci Strategické skupiny procesu. **V listopadu roku 2020 ČR převzala předsednictví v rámci Strategické skupiny Pražského procesu a postavila se tak do čela procesu formulace nového politického mandátu pro období 2023–2027.**

### **SPOLUPRÁCE V RÁMCI VISEGRÁDSKÉ SKUPINY**

V rámci regionální spolupráce pokračoval také rozvoj kooperace v rámci Visegrádské skupiny (V4). V období od **července 2019 do června 2020 ČR působila v roli předsednické země V4** a téma migrace zařadila mezi své hlavní priority. Na politické úrovni mimo jiné uspořádala v lednu 2020 setkání předsedů vlád zemí V4 s rakouským kancléřem Sebastianem Kurzem, na kterém se diskutovala témata migrace, rozšíření EU či víceletý finanční rámec. S německou kancléřkou Angelou Merkel předsedové vlád zemí V4 dále na videokonferenčním zasedání diskutovali dopady pandemie covid-19 a postupné uvolňování opatření na hranicích. Spolupráce zemí V4 v rámci Migration Crisis Response Mechanism byla v roce 2020 značně

ovlivněna pandemií, kdy práce na společných projektech byla přesunuta do virtuálního prostředí a realizace některých z nich odložena.

## **EVROPSKÝ PODPŮRNÝ ÚŘAD PRO OTÁZKY AZYLU (EASO)**

V roce 2020 i nadále mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii. Již v průběhu roku 2019 úřad EASO přistoupil k restrukturalizaci svých aktivit v Itálii a následně pak i v Řecku. Těžiště angažmá úřadu EASO v Itálii se v roce 2020 přesunulo do oblasti strukturální podpory relevantních italských úřadů. Paralelně s tím se, v kontextu změn v řeckém azylovém právu, v roce 2020 transformovala i operační podpora Řecka. Tato se sice i nadále zaměřuje na poskytování asistence v tzv. „první linii“ (zejména v oblasti zlepšování fungování azylového systému, systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu a rovněž tak v rámci podpory vlastního řízení o mezinárodní ochraně), avšak vyžaduje již ve většině případů experty, kteří hovoří řecky. V důsledku těchto změn se již předem počítalo s tím, že v roce 2020 se dále sníží potřeba vysílání národních expertů členských států EU na podporu realizace výše uvedených operačních plánů. Do faktického naplňování realizace těchto operačních plánů však významným způsobem zasáhl nepředvídatelný faktor v podobě pandemie covid-19 a souvisejících restriktivních opatření, který ovlivnil nejen plány v oblasti vysílání národních expertů, ale i všechny ostatní plánované aktivity úřadu EASO v uplynulém roce 2020.

Úřad se v roce 2020 nadále věnoval svým povinnostem vycházejícím ze současného mandátu, který úřadu ukládá podpůrnou roli členským státům především v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému (SEAS), např. v přijímacích podmínkách, zvyšování kvality azylových řízení, posuzování zranitelnosti, dublinských případech, vytváření společných informací o zemích původu, atd. Tyto aktivity úřad vykonával i navzdory opatřením v souvislosti s onemocněním covid-19 postupně zavedených jak na Maltě, tak v jednotlivých členských státech EU na jaře 2020. Nicméně díky přenesení většiny svých aktivit online se EASO mohlo nadále věnovat např. školení národních expertů v dílčích oblastech své působnosti.

ČR se na činnosti EASO podílela účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EASO a dalších expertních jednáních, která se uskutečnila dle plánu díky online videokonferencím. ČR se též tradičně podílela na podpoře naplňování operačních plánů EASO pro Řecko a Itálii, a to zejména prostřednictvím angažování národních expertů, které do uvedených zemí vysílala. V letech 2015-2019 se v rámci této podpory uskutečnilo celkem 102 vyslání národních expertů ČR. Bohužel, z důvodu nástupu

pandemie covid-19 v roce 2020 a zavedených restriktivních ochranných opatření nebylo možné ve stávající praxi naplňování operačních plánů pokračovat. ČR, stejně jako ostatní členské státy, se soustředila na podporu úřadu EASO při hledání nových personálních zdrojů, které by dokázaly pokrýt aktuální potřeby zmiňovaných operačních plánů a také by lépe odpovídaly aktuální strategii a potřebám působení úřadu EASO v dotčených zemích.

Z důvodu celosvětové pandemie covid-19 a restriktivních opatření zaměřených na omezení šíření nemoci, nebylo možné realizovat plánovaná školení pracovníků MV v oblasti SEAS a Dublinského řízení. Ze stejného důvodu byla vedením úřadu EASO zrušena také každoroční propagační akce „Den EASO“, která slouží k prezentaci aktuálních aktivit realizovaných úřadem EASO a také k informování o dosavadních zkušenostech s fungováním českých expertů v rámci naplňování operačních plánů úřadu. Realizaci výše uvedených školicích a propagačních aktivit bylo MV nuceno odložit do doby, až dojde k odpovídajícímu zlepšení epidemiologické situace a uvolnění zavedených restriktivních ochranných opatření.

## 7.2 Humanitární projekty, relokační, přesídlování

## 7.2

### POMOC V ZAHRANIČÍ

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojené především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého **Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů** (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistenci uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Prostřednictvím programu Pomoc na místě uděluje MV peněžní dary do zahraničí. Zejména pak na pomoc uprchlíkům přímo na místě jejich prvotního vysídlení a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. V roce 2015, kdy

vrcholila migrační krize zejména v oblasti Blízkého východu, MV rozdělilo na projekty spojené s podporou uprchlíků celkem 100 milionů Kč. ČR tak projevila solidaritu jak přímo s uprchlíky, kterým byla zajištěna základní péče, tak se státy potýkajícími se s velkými migračními tlaky, a svým dílem tak přispěla k utišení vyhrocené migrační situace.

Potřeby uprchlíků a států hostících uprchlíky a migranty na svém území ovšem stále přetrvávají. V zemích sousedících se Sýrií stále žije 5,4 mil. syrských uprchlíků. V roce 2020 byl zaznamenán migrační tlak na Evropu na centrální středomořské, západní středomořské i západobalkánské migrační trase, přičemž centrální středomořská trasa zaznamenala nárůst o téměř 155 % oproti roku 2019 a západobalkánská trasa o 78 %.

Rok 2020 byl navíc poznamenán pandemií covid-19, kdy ztráta pracovních příležitostí a zdrojů obživy obyvatel chudých zemí a uprchlíků z důvodu pandemie může mít za následek zvýšení rizika nárůstu nelegální migrace mnohých obyvatel chudých regionů, ale též uprchlíků, kteří našli v těchto regionech dočasné útočiště. Podpora z programu Pomoc na místě se v roce 2020 proto snažila mimo jiné přispět ke snížení tohoto rizika.

Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2020 činil **135 mil. Kč**. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2020 patřil **region Balkánu a region Blízkého východu a severní Afriky** (tzv. MENA).

## PŘEHLED DARŮ Z PROGRAMU POMOC NA MÍSTĚ V ROCE 2020

### PRIORITA Č. 1 – REGION BALKÁNU

#### ► **Řecko – Materiální pomoc v souvislosti s aktuální migrační situací – 2,7 mil. Kč**

Na žádost Řecka byla v březnu 2020 realizována dodávka materiální pomoci v souvislosti s řešením aktuální migrační situace v Řecku. Ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR byly do Řecka dodány matrace, elektrocentrály, čerpadla, spací pytle, holínky, ručníky, přikrývky, pláštěnky apod. pro potřeby migrantů a uprchlíků. Realizace projektu byla ukončena v březnu 2020.

#### ► **Řecko – Podpora migračního systému – 27 mil. Kč**

V návaznosti na zvýšený tlak na řecko-turecké hranici na jaře 2020 byl udělen peněžní dar Ministerstvu ochrany občanů Řecké republiky, jehož cílem je přispět k prevenci nelegální migrace do EU. Dar je určen k nákupu hlídkových vozů, lodí, nafukovacích člunů, termokamer,

zařízení na noční vidění a telekomunikační techniky. Realizace projektu probíhá a bude ukončena v srpnu 2022.

► **Srbsko – Podpora přístupu uprchlíků k azylovému řízení a integračním opatřením – 20 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) bylo podpořit přístup uprchlíků k azylovému řízení v Srbsku a dále podpora integračních opatření v situaci pandemie covid-19, a to zejména pro nezletilé bez doprovodu. V rámci projektu byla poskytnuta bezplatná právní pomoc a poradenství téměř 5 000 uprchlíkům, byly podpořeny aktivity a poskytnuta nezbytná asistence více než 600 nezletilým bez doprovodu. Dále byl poskytnut příspěvek na bydlení 150 osobám. Aktivity projektu zahrnovaly též monitoring hranic a poskytování sociálního a právního poradenství žadatelům o azyl. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.

**PRIORITA Č. 2 – REGION BLÍZKÉHO VÝCHODU  
A SEVERNÍ AFRIKY**

► **Jordánsko – Podpora vyššího vzdělání syrských uprchlíků – 25 mil. Kč**

Cílem projektu realizovaného UNHCR je podpora vyššího vzdělání syrských uprchlíků v Jordánsku. Podpořen byl program UNHCR s názvem DAFI, jehož cílem je zajistit přístup ke vzdělání mladých uprchlíků v Jordánsku a dalších 53 zemích prostřednictvím poskytování stipendií. Poskytnutá stipendia finančně pokrývají studijní poplatky a materiál, stravu, ubytování a dopravu. Z programu jsou dále poskytovány stipendistům jazykové a další výukové kurzy. Z peněžního daru poskytnutého ČR bude možné podpořit ve studiu na vyšších odborných školách a univerzitách 143 syrských studentů v Jordánsku. Realizace byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

► **Libanon – Podpora syrských uprchlíků v souvislosti s pandemií covid-19 – 10 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného UNHCR byla podpora syrských uprchlíků v Libanonu v souvislosti s pandemií covid-19. V rámci projektu byly podpořeny kapacity pro testování uprchlíků na covid-19 žijících

v přelidněných oblastech a rozšíření nemocničních kapacit libanonského zdravotnického systému tak, aby bylo v případě potřeby možno včas hospitalizovat nejen libanonské občany, ale též osoby z uprchlické komunity. Konkrétně byl peněžní dar využit na pořízení PCR testů, osvětu pro uprchlíky a na pořízení dodatečných 800 nemocničních lůžek a 100 vybavených lůžek na jednotkách intenzivní péče v libanonských nemocnicích. Dále byla z prostředků peněžního daru uhrazena urgentní zdravotní péče pro 440 nejvíce zranitelných uprchlíků, zejména žen a dětí. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.

► **Irák, Jordánsko - Stabilizace migrantů a posílení kapacit na hraničních přechodech v souvislosti s pandemií covid-19 – 25 mil. Kč**

V rámci peněžního daru byly podpořeny dva projekty Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Cílem projektu v Iráku je stabilizace migrantů v zemi či jejich návrat do země původu. Bude se jednat o přímou podporu nejzranitelnějších migrantů, obětí obchodování s lidmi, kteří se v důsledku ztráty příjmů ocitly ve velmi zranitelném postavení. Pomoc bude spočívat v poskytování informací, právní pomoci, finanční pomoci, hygienických balíčků a návratové asistence. Cílem projektu v Jordánsku je posílení kapacit na jordánských hraničních přechodech v souvislosti s pandemií covid-19. Konkrétně bude posílena infrastruktura, sběr dat, hygienické a zdravotnické vybavení na hraničních přechodech pro bezpečné řízení migrace po otevření jordánských hranic. Peněžní dar byl rozdělen na aktivity v Iráku a Jordánsku v procentuálním poměru 50:50. Realizace obou částí projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

## ► Libye – Podpora vzniku pracovních příležitostí na migračních trasách – 10 mil. Kč

Cílem projektu implementovaného Světovým potravinovým programem (WFP) je stabilizace uprchlíků, migrantů a vnitřně vysídlených osob na území Libye. V rámci projektu bude podpořen vznik pracovních příležitostí podél migračních cest v Libyi, konkrétně v jihozápadním regionu Fezzan. Aktivita projektu budou zahrnovat vyškolení účastníků programu, aby se mohli uplatnit na pracovním trhu v oblasti, zemědělství, stavebnictví a údržbě v zemědělském sektoru v Libyi, celkové posílení udržitelnosti zemědělského sektoru prostřednictvím inovativních zemědělských technik a tvorbu nových pracovních příležitostí. Účastníky projektu se bude 2 450 osob z řad migrantů, uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a místní komunity. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

## ► Severní Afrika – Podpora azylových systémů – 15 mil. Kč

Cílem projektu implementovaného Evropským podpůrným azylovým úřadem (EASO) je podpora azylových systémů států severní Afriky. Jedná se o pilotní projekt EASO v regionu. Projekt spolufinancuje stejným dílem ČR a Dánsko, dále se na něm bude expertně podílet Belgie, Nizozemsko a Německo. Projekt je realizován v rámci Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro severní Afriku. Projekt se konkrétně zaměří na centrální a západní středomořskou trasu, implementace aktivit tak pokrývá širší spektrum států – Egypt, Niger (1. fáze projektu), Maroko a Tunisko (2. fáze projektu). Aktivita budou směřovat k budování národních azylových a přijímacích systémů zemí severní Afriky (budou realizovány například regionální konference, workshopy, studijní návštěvy a cílená školení národními experty EASO). Dále budou zmapovány projekty a aktivity členských států EU a dalších aktérů v severní Africe, bude mapována situace a legislativa v oblasti azylu v severoafrických zemích s cílem vytvořit tzv. znalostní management pro realizaci dalších projektů. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude probíhat do října 2022.

## PROGRAM HUMANITÁRNÍCH EVAKUACÍ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH OBYVATEL – PROGRAM MEDEVAC

Program **MEDEVAC** je vládní, zdravotně humanitární program ČR, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým

množství uprchlíků nebo v místech, kde není dostupná specializovaná odborná péče. Léčba je poskytována zdarma a výhradně civilistům (převážně ženám, dětem a starším osobám), kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, nebo jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. V roce 2020 byl program realizován na základě usnesení vlády České republiky č. 956 ze dne 20. listopadu 2015 prostřednictvím vysílání českých lékařských týmů do zahraničí, školení zdravotnického personálu a podpory projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury.

V roce 2020 program MEDEVAC podpořil zdravotnictví a poskytl pomoc v celkem 11 prioritních zemích, a to na Blízkém východě (Irák, Jordánsko, Libanon), v Africe (Ghana, Mali, Maroko, Mauritánie, Senegal) a v jižní a východní Evropě (Bělorusko, Ukrajina a Řecko). Byly zde organizovány lékařské mise, školení zdravotníci, evakuováni pacienti na léčení do ČR, ale i podpořeny zdravotní projekty a poskytnuty materiální dary. Samotné aktivity byly do značné míry ovlivněny restrikcemi v souvislosti s onemocněním covid-19, které znemožnily realizaci lékařských misí v původně plánovaném rozsahu.

### **Souhrn realizace programu MEDEVAC v roce 2020:**

- ▶ **3 lékařské týmy vyslané do zahraničí** za účasti 3 českých nemocnic (FN Hradec Králové, FN Olomouc, Nemocnice Na Bulovce);
- ▶ **265 uskutečněných operačních výkonů v zahraničí** (oftalmologie, ortopedie, traumatologie) a **10 pacientů ošetřeno neinvazivní metodou** jako náhrada operace kolenního kloubu;
- ▶ **304 odborných vyšetření** s diagnostikou;
- ▶ **evakuace 60 pacientů** a jejich rodinných příslušníků z Běloruska na léčení do ČR;
- ▶ **5 online školení** zaměřených na nemocniční epidemiologii v souvislosti s pandemií covid-19 (Ghana, Irák, Maroko, Mauritánie, Ukrajina);
- ▶ **podpořeny 3 zdravotní projekty** mezinárodních organizací (ADRA Int., ICRC) **v celkové výši 15 mil Kč** (Libanon, Mali, Ukrajina);
- ▶ poskytnutí **2 materiálních darů** v celkové výši **cca 6,5 mil. Kč** Libanonu a Řecku (ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze, Hasičským záchranným sborem ČR a Ministerstvem obrany).

Program má od roku 2016 stálý rozpočet **60 milionů Kč**.



V roce 2020 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1 014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamená pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaných komunit.

**V průběhu roku 2020 do ČR přesídlilo celkem 228 osob** (příslušníků českých krajaných komunit na Ukrajině, v Rusku a ve Venezuele). V případě Ukrajiny se jednalo zejména o příslušníky krajaných komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a dále z oblastí protiteroristických operací v Doněcké a Luhanské oblasti. Do konce roku z této skupiny 167 lidí našlo stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se do místa trvalého usídlení stěhoval na počátku roku 2021. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Plzeňského, Jihočeského, Středočeského a Ústeckého kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2020 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2020 bylo do ČR přesídleno **celkem 1 970 osob**. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV činí 70 dnů, což je v průměru o 13 dnů více než v roce 2019. K prodloužení doby pobytu v přechodném ubytování přispěla zejména omezení spojená s pandemií covid-19, která dlouhodobě komplikovala pohyb osob po území ČR a omezila náборы pracovních sil a nabídky bydlení.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajaných komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2021, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky a zemí bývalého Sovětského svazu.

V roce 2020 pokračovaly přípravy na implementaci **revidovaného znění nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž** (nařízení (EU) 2019/1896), které je důležitým prvkem komplexního přístupu EU k migraci a ke správě hranic. Zabezpečení vnějších hranic je dlouhodobě deklarováno jako zásadní předpoklad pro fungování schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích, jakož i předpoklad dalšího posunu v řešení migrační politiky EU.

Pracovníci ŘSCP jsou pravidelnými účastníky jednání agentury Frontex a speciálních tréninků v rámci **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi** (Direct Contact Points). Vzhledem k celosvětové situaci ohledně pandemie covid-19 proběhlo fyzicky pouze 1 jednání v únoru 2020 v Záhřebu. Počet návratových operací poklesl s přihlédnutím k mezinárodní situaci.

ŘSCP sleduje možnosti, které nabízí agentura Frontex v rámci návratových operací a sleduje plány společných návratových operací realizovaných prostřednictvím agentury Frontex a zároveň neustále vyhodnocuje nabídky předmětných návratových operací, které komparuje s aktuálním stavem osob jednak zajištěných a umístěných v zařízeních pro zajištění cizinců a stavem osob nacházejících se ve věznicích ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vyhošťovací vazbě s uloženým trestem vyhoštění. **V roce 2020 nebyla ČR organizátorem žádné společné návratové operace, kterou zprostředkovává agentura Frontex.** V rámci společné návratové operace, kterou organizovalo Polsko v prosinci 2020, bylo navraceno 8 osob do Vietnamu (účast 25 policistů oddělení doprovodu letadel ŘSCP; spolupráce s Armádou ČR a Leteckou základnou Praha-Kbely).

Cizinečtí policisté, převážně z týmů mobilní jednotky ŘSCP a Frontexu, se podíleli **na společných akcích na různých úsecích evropských vnějších hranic** (převážně Řecko, Severní Makedonie, Srbsko). Dále byli součástí několika policejních kontingentů působících v Severní Makedonii a Srbsku na základě dvoustranných dohod<sup>37</sup>. V rámci akcí agentury Frontex byli cizinečtí policisté vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci. Rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na mezinárodní letiště Václava Havla Praha. Z důvodů koronavirových opatření proběhla jen malá část plánovaných hostování a účastí

<sup>37</sup> Podrobným přehledem o vysílání policistů disponuje policejní prezidium, do jehož kompetence vysílání policistů náleží.

na společných operacích. Dva policisté agentury Frontex hostovali na letištích. Hlavním úkolem byla výměna informací o migraci a posílení mezinárodní spolupráce. Čeští policisté byli vysláni na školení agentury Frontex o cestovních dokladech. Dále byli policisté vysláni na společné operace na pozemní hranice mezi Maďarskem a Srbskem a Chorvatskem a Černou Horou (první operace agentury Frontex s exekutivními pravomocemi na území třetího státu) a na letiště Kišíněv (Moldavsko), Miláno (Itálie) a Tirana (Albánie). Hostování bylo předčasně ukončeno.

Zástupci **oddělení doprovodu letadel ŘSCP** se zúčastnili akce agentury Frontex – Trainers annual meeting, který se uskutečnil ve dnech 6.–9. září 2020 v Amsterdamu. Bylo provedeno vyhodnocení výcvikového roku 2020, dále byly představeny plány Frontexu do budoucích let. Byly představeny možnosti systému FAR, který je využíván členskými státy při návratových operacích. Během jednání byla představena nová metodika poskytování první pomoci spolu s vybavením, které bude Frontex využívat při plnění svých úkolů v oblasti ochrany hranic a návratových operací. Trenéři byli informováni, že v situaci kolem událostí bezprostředně souvisejících s celosvětovou pandemií covid-19 nebude v roce 2020 nadále probíhat výcvik policistů na ostrově Lesbos za účelem provádění readmisí z Řecka do Turecka (původně naplánováno celkem 13 výcviků).

Vzájemná výměna informací o dokladech úspěšně probíhá na platformě pracovního uskupení Rady EU Hranice/Falešné doklady, Výboru specialistů na doklady v rámci agentury Frontex a dalších organizací. Informace o dokladech jsou vyměňovány rovněž prostřednictvím informačních systémů (např. mezinárodní systém FADO). Prostřednictvím národních kontaktních míst na doklady v rámci EU+ lze kdykoliv požádat o pomoc partnerské státy. Nicméně ČR v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti dokladů průběžně navazuje a udržuje kontakty i s experty mimo EU+ (Kanada, USA, Austrálie, Korejská republika).

Pravidelně jsou agentuře Frontex **zasílána data** z oblasti neregulérních cestovních dokladů, z oblasti nelegální migrace, vyhoštění, odbavených osob na vnější schengenské hranici aj. Dále je ŘSCP zapojeno do systému EUROSUR (Evropský systém ostrahy hranic), který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů.

## SPOLUPRÁCE SE SOUSEDNÍMI STÁTY

Jednotlivé formy spolupráce se sousedními státy jsou uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích Policie České republiky prováděny **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláváním.

V roce 2020 bylo uskutečněno celkem **226 společných hlídek policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států**. V porovnání s rokem 2019 se jedná o vysoký pokles, a to o 539 hlídek (tj. -70,5 %). Důvodem tohoto nízkého počtu byla přijatá opatření v souvislosti s pandemií covid-19. Společné hlídky probíhaly od 1. ledna 2020 do 2. března 2020, kdy v souladu s pokynem policejního prezidenta byly všechny zahraniční služební styky v návaznosti na rozhodnutí ministra vnitra na zasedání Bezpečnostní rady státu ze dne 2. března 2020 v souvislosti se šířením covid-19 zrušeny (výjimkou byly OCP KŘP Plzeňského a Ústeckého kraje - mimořádné společné hlídky na bývalých hraničních přechodech v rámci opatření v souvislosti s pandemií covid-19). Společné hlídky znovu pokračovaly od 1. července 2020. Následně byly od 14. září 2020 všechny přeshraniční aktivity do konce roku 2020 v souvislosti se zhoršením aktuálního vývoje šíření nemoci covid-19 znovu zrušeny.



Zásadní roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Důležitou roli v oblasti boje proti nelegální migraci, přeshraniční trestné činnosti, obchodu se ženami atd. hraje **přímá operativní spolupráce s orgány sousedních států**. Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP se snaží aktivně, dle svých možností, spolupracovat s bezpečnostními složkami Německa, Rakouska, Slovenska, Polska a Maďarska, neboť nezbytnost této spolupráce je velmi důležitá k efektivnímu a rychlému jednání v boji s nelegální migrací. Tato spolupráce je navazována dle aktuální potřeby a situace. Kromě spolupráce zaměřené na oblast nelegální migrace a odhalování přeshraniční trestné činnosti, se jedná i o spolupráci v souvislosti s dokumentováním legální migrace cizinců třetích zemí, spáchané formou fiktivních sňatků, účelových otcovství, zneužitím pracovních víz atp. Nezastupitelné místo mají také styční důstojníci na ZÚ ČR v zahraničí, kteří neprodleně informují o všech podezřeních na legální či nelegální migraci. Vzhledem k epidemiologické situaci v ČR v roce 2020 byla v rámci krajských ředitelství PČR nastavena přísná opatření za účelem zabránění šíření onemocnění covid-19. S ohledem na realizaci těchto opatření bylo **nutné přeorganizovat, přesunout či zcela zrušit některé mezinárodní aktivity** (např. odborné i jazykové vzdělávání policistů, společná cvičení a výcviky nebo workshopy).

## **SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI STÁTY**

Kromě sousedních států je také úzká spolupráce navázána se státy, přes které vede hlavní migrační trasa mířící přes území ČR, a to s Maďarskem a Srbskem.



V roce 2020 bylo celkem odhaleno při nelegální migraci na území České republiky 7 093 osob. Z celkového počtu bylo 6 645 osob (tj. 93,7 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 448 zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici byli nejčastěji zadrženy osobami státní příslušníci Ukrajiny, Gruzie a Ruska. Při nelegálním pobytu bylo zjištěno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 28 osob, přičemž nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Albánie. Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 103 osob (nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny a Moldavska). V souvislosti s napomáháním k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic bylo v roce 2020 evidováno 37 osob.

## 8.1 Nelegální migrace na území ČR

## 8.1

Od roku 2008 (vstup do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

**1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť České republiky). Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

**2. Nelegální pobyt** – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištění na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích (nelegální vstup, překročení platnosti nebo doby pobytu aj.). V této kategorii je zahrnuta i podkategorie **tzv. tranzitní nelegální migrace** (statováno od r. 2015, cizinci překračující nedovoleně většinou pozemní vnitroschengenské hranice s cílem pokračovat přes území ČR do dalších zemí EU/Schengenského prostoru).

V posledních letech se Česká republika z hlediska nelegální migrace pro většinu osob stala zemí cílovou. Výjimkou bylo období celosvětové migrační vlny, která se na území ČR projevila ke konci roku 2014

a gradovala v roce 2015. V této době byla ČR hojně využívána cizinci jako tranzitní prostor pro nelegální migraci do dalších evropských zemí. Od roku 2016, po opadnutí vlny tranzitní nelegální migrace, je ČR k pohybu do dalších zemí EU/Schengenského prostoru zneužívána v daleko menším měřítku.

Vývoj nelegální migrace po roce 2008 (27. prosince 2007 došlo k zásadním změnám v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru) ukazoval po prudkém snížení v roce 2010 postupné narůstání ročních počtů. Mezi jednotlivými roky se v období 2011–2014 jednalo o zvýšení v rozmezí 7 až 16 %. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu o 78 %. V roce 2015 byl tedy evidován od roku 2008 dosud nejvyšší roční počet zjištěných osob, které přicestovaly nelegálně. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu, a to o 39 %, ale pokud bychom tento počet srovnali s lety 2008 až 2014, potom je tento počet vyšší než v těchto letech. V roce 2017 pokračoval pokles, ačkoliv již mírnější, kdy se v meziročním porovnání jednalo o snížení o 10 %. V roce 2018 byl zastaven trend meziročního poklesu a je vykázáno mírné zvýšení, a to o 5 %. **V roce 2019 nárůst pokračoval, a meziročně bylo vykázáno zvýšení o 13,7 %.** K markantnímu zvýšení došlo v roce 2020 (+25 %), na což měla vliv situace v oblasti prevence proti šíření pandemie covid-19. Pokud budeme hodnotit roční počty od roku 2008 (tedy období 13 let), je počet za rok 2020 druhý nejvyšší.

**Tranzitní nelegální migrace<sup>38</sup> přes území ČR** je spojena s nelegálním vstupem hlavně ze Slovenska a Rakouska nebo leteckou cestou, kdy cílem je Německo a další státy západní a severní Evropy (zejm. Francie, Velká Británie a skandinávské státy). Také v roce 2020 většina tranzitujících osob využila dvě hlavní migrační trasy, a to východostředomořskou (Turecko–Řecko, jak mořská, tak pozemní hranice) a západobalkánskou (hlavními vstupními místy do regionu z Řecka zůstává Albánie a Severní Makedonie, migrační trasy vedou dále směrem na sever zejména přes Srbsko, v menší míře přes Bulharsko nebo Rumunsko, a poté k maďarským hranicím, nebo se jedná o trasu přes Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko a Slovinsko).

V roce 2020 bylo odhaleno **486 osob při tranzitní nelegální migraci**. Z počtu 486 osob bylo 462 zjištěno v souvislosti s pozemní hranicí a 24 osob se vzdušnou hranicí. Při meziročním srovnání došlo k vysokému nárůstu o 220 osob (tj. +82,7 %). V 1. pololetí 2020 bylo zjištěno 81 osob (tj. 16,7 %), kdežto ve 2. pololetí 2020 se již jednalo o 405 osob (tj. 83,3 %). Velmi nízké počty byly odhaleny v březnu až červnu (5, 4, 6

---

38 Jako podkategorie nelegální migrace samostatně vykazována od 17. června 2015.



a 11 osob). Mezi faktory, které ovlivňovaly počty zadržených osob, byla na začátku roku 2020 situace na východostředomořské a západobalkánské migrační trase, kdy docházelo k akumulaci migrantů podél řecko-turecké pozemní hranice. Migrační tlak také ve zvýšené míře ovlivnil situaci na řeckých ostrovech v Egejském moři, kdy kapacity všech hotspotů k ubytování migrantů byly mnohonásobně překročeny. Dalším faktorem byla celosvětová situace týkající se šíření koronaviru v březnu a dubnu 2020, kdy se státy EU/Schengenu dohodly na společném uzavření svých hranic, aby se zabránilo šíření koronaviru (omezení v oblasti cestování a uzavření hranic v rámci schengenského prostoru a zdrojových/transzitních zemích spolu s rozhodnutím řecké vlády pozastavit přijímání žádostí o azyl, vedla k prudkému snížení počtu nelegálních migrantů přicházejících do EU, zejména do Řecka). Po zrušení/uvolnění opatření souvisejících s pandemií covid-19 ve 2. polovině 2020 došlo k tomu, že se migranti snažili o co nejrychlejší vstup do schengenského prostoru. Po zhoršení epidemiologické situace na podzim 2020 a tím opětovným zpřísněním opatření souvisejících s pandemií covid-19, došlo opět k tlaku na migračních trasách do EU/Schengenu v souvislosti se špatnou, zejména ekonomickou, situací ve zdrojových zemích nelegální migrace a pohybu osob „uvízlých“ na trase, tedy hlavně v Řecku a balkánských státech.

Stejně jako v roce 2019 bylo v roce 2020 při tranzitní nelegální migraci zjištěno nejvíce občanů **Afghánistánu** (139 osob, tj. 28,6 %). Následovali občané **Sýrie** (83, tj. 17,1 %), **Maroka** (62, tj. 12,8 %), **Turecka** (55, tj. 11,3 %) a **Alžírsko** (31, tj. 6,4 %). Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu podílí z více než 76 % a u všech těchto 5 příslušností jsou vykázány meziroční nárůsty. **Novým jevem byli v roce 2020 záchyty občanů Maroka**, zatímco v letech 2018 a 2019 se tito občané mezi zadrženými migranty v rámci tranzitní migrace vůbec nevyskytovali, od října jejich počty stoupaly. Po občanech Maroka byl **nejvyšší nárůst zaznamenaný meziročně u občanů Afghánistánu** (+55 osob, tj. +65,5 %), Turecka (+50, tj. +1 000 %), Sýrie (+48, tj. +137,1 %) a Alžírsko (+29, tj. +1 450 %). K největšímu poklesu došlo u občanů Iráku (16 osob, -27 osob, tj. -62,8 %). Jestliže byl u osob zjištěn stát příjezdu, tedy sousední stát nebo příletová destinace (385 osob, tj. 79,2 %), tak převládala na pozemní hranici směr záchytu ze Slovenska (279 osob) nad směrem z Rakouska (88 osob). Na vzdušné hranici se jednalo zejména o přílet z Řecka (12 osob). Naprostá většina osob uvedla jako cíl své cesty Německo.

Hlavními *modi operandi* tranzitní nelegální migrace je zneužívání azylových procedur členských států EU/schengenského prostoru, využití zejména nákladních a dodávkových vozů (s tím souvisí úkryty v dopravních prostředcích) při pohybu přes území, využití převaděčských

sítí a na vzdušné hranici využití zejména řeckých letů a neregulárních cestovních dokladů.

## STATISTIKY

V období od 1. ledna do 31. prosince 2020 bylo zjištěno celkem **7 093 osob při nelegální migraci na území ČR** (meziroční nárůst o 24,9 %). V porovnání s rokem 2019 došlo ke zvýšení počtu o jednu čtvrtinu, a to o 1 416 osob. Z uvedeného počtu bylo 6 645 osob (tj. 93,7 %) osob zjištěno při nelegálním pobytu a 448 osob při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR<sup>39</sup>.

Celkem bylo odhaleno při nelegální migraci 295 osob opakovaně (tj. 4,2 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci). V meziročním srovnání došlo ke snížení počtu o 170 osob (tj. -36,6%). Z hlediska státních příslušností se nejčastěji jednalo o občany Ukrajiny (131 osob), Moldavska (36) a Vietnamu (22).

### Tabulka 7:

#### Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR					
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes VSH	Zjištěno osob	tj. %
<b>Celkem</b>	<b>6 645</b>	<b>100,0</b>	<b>Celkem</b>	<b>448</b>	<b>100,0</b>
z toho občané EU	131	2,0	z toho občané EU	-	-
občané třetích zemí	6 514	98,0	občané třetího státu	448	100,0
<b>z toho TOP 10:</b>			<b>z toho TOP 10:</b>		
Ukrajina	3 242	48,8	Ukrajina	211	47,1
Moldavsko	992	14,9	Gruzie	58	12,9
Vietnam	231	3,5	Rusko	43	9,6
Gruzie	187	2,8	Spojené státy americké	16	3,6
Rusko	170	2,6	Izrael	13	2,9
Afghánistán	148	2,2	Moldavsko	13	2,9
Uzbekistán	139	2,1	Albánie	12	2,7

Zdroj: ŘSCP

<sup>39</sup> Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u „ŘSCP“, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

Albánie	130	2,0	Ázerbájdžán	9	2,0
Sýrie	123	1,9	Turecko	8	1,8
Srbsko	96	1,4	Bělorusko	8	1,8

Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci občané Ukrajiny. V roce 2015 došlo v rámci velké migrační vlny ke změně a první místo obsadili občané Sýrie. Po opadnutí migrační vlny se od roku 2016 na první místo opět vrátili občané Ukrajiny. Celkem bylo v roce 2020 **odhaleno 3 453 občanů Ukrajiny** (tj. 48,7 %). Na dalších místech se ve statistice umístili občané **Moldavska** (1 005 osob, tj. 14,2 %), **Gruzie** (243, tj. 3,5 %), **Vietnamu** (232, tj. 3,3 %) a **Ruska** (213, tj. 3,0 %). V porovnání s rokem 2019 se jedná o pět stejných státních příslušností, jen se prohodilo pořadí u občanů Gruzie a Vietnamu. Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílí ze 73 %. V obou kategoriích nelegální migrace (nelegální pobyt a nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici) bývalo dlouhodobě zastoupení státních příslušností na předních pozicích rozdílné, rok 2020 je však výjimkou a v obou kategoriích jsou na 1. místě občané Ukrajiny.

Pokud osoby, které přicestovaly nelegálně, rozčleníme na dvě kategorie, a to děti (do 18 let) a dospělé (18 a více let), byly v roce 2020 pouze ve 3,3 % evidovány děti (219 dětí). Celkem 73 dětí bylo zjištěno bez doprovodu příbuzné dospělé osoby. Tyto děti byly řešeny ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytu zastoupeno více mužů (80 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly opět osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (33 %), dále se nejvíce jednalo o věk mezi 18 až 25 lety (24 %) a 36 až 45 lety (22 %).

## 8.2 Napomáhání k nelegální migraci

## 8.2

Po vstupu ČR do schengenského prostoru (prosinec 2007) se problematika napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) přesunula spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). V roce 2015 v souvislosti s tranzitní nelegální migrací došlo ke změně trendu a převládalo napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice, tedy pomoc při překročení hranic do ČR a následnému pohybu přes naše území do zemí západní Evropy

a Skandinávie. Po útlumu nelegální migrační vlny v roce 2016 se hlavní trend v napomáhání k migraci vrátil opět spíše do oblasti k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. V roce 2020 narostl počet osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci (vysoká míra pomoci dalších osob) a záchyty napomáhajících osob byly četnější, avšak nebyly běžné.

Přestože v mnoha případech nedošlo k přímému záchytu převaděče, z výpovědí těchto cizinců jasně vyplývá, že v určitém úseku cesty využili asistenci dalších osob. Celkově nižší počty zadržených převaděčů jsou způsobeny také tím, že migranti instrukce k cestě získávají od svých příbuzných, známých a převaděčů prostřednictvím moderních technologií k usnadnění komunikace a orientace. Převaděčské skupiny působí již v domovských státech cizinců, kde jsou předem instruováni k další cestě přes vnější schengenskou hranici. V roce 2020 došlo k několika málo případům, že řidič vozidla převážející nelegální migranty z místa uprchl a ani po vyhlášení pátrací akce (např. za využití noční termovize nebo policejního psůvoda) nebyl vypátrán.

Napomáhání k nelegální migraci je realizováno i formou zajištění **neregulérních dokladů**. Neregulérní doklady byly předkládány cizinci v rámci pobytového řízení, při výkonu práce, po skončení legálního pobytu nebo při nelegální migraci přes území ČR. Mezi hlavní státní příslušnosti, které využívaly neregulérní cestovní doklady k pobytu, resp. k neoprávněné výdělečné činnosti, patřili občané Ukrajiny a Moldavska. V případě nelegální migrace se jednalo zejména o vstup občanů Sýrie (přílet vnitroschengenskými lety z Řecka). Kromě cestovních dokladů byly zjištěny padělané/pozměněné povolení k pobytu, řidičské průkazy, potvrzení o zajištění ubytování, lékařské zprávy o provedení testu na covid-19, rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, zdravotní pojištění, rejstříky trestů, doklady o absolvování rekvalifikačních kurzů aj.

V roce 2020 se rovněž potvrdily informace o mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupinách částečně působících v ČR a částečně v zahraničí, které se podílely na obstarávání padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (a jejich následnému nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházejí, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do zemí schengenského prostoru. Tato činnost je doménou zejména ukrajinské komunity. Nejvíce zneužívanými neregulérními doklady, byly rumunské a litevské doklady totožnosti, které byly převážně zneužívány občany Ukrajiny a Moldavska, zejména pro účely nelegálního zaměstnávání. Tyto osoby se nechávají zaměstnat v různých firmách, kde se vydávají za občany EU a předkládají padělky dokladů,

čímž se vyhýbají zdlouhavému procesu pracovního povolení, případně prověřování legálnosti svého pobytu.

K legalizaci pobytu na území ČR byly i nadále užívány **úcelově uzavřené sňatky**. Ve většině případů se jednalo o totožný *modus operandi*, kdy občanky ČR uzavřely sňatek na území ČR i mimo území ČR (Tunisko, Egypt aj.) s cizinci za předstíraným účelem sloučení rodiny, a to za finanční úplatu, kterou jim přislíbil organizátor<sup>40</sup>. Na základě uzavřeného sňatku požádá cizinec na zastupitelském úřadu o přechodný pobyt na území ČR ve smyslu § 26 z. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Následně je osobě uděleno krátkodobé vízum za účelem rodinným, kdy cizinec na základě takto uděleného víza přicestuje na území ČR. Jako další *modus operandi* se jedná o případy, kdy občanky ČR po uzavření sňatku umožnily pobyt občanu třetí země na území jiného členského státu (českým ženám, jako občankám EU, byla administrativně zařízena práce a bydliště v jiném členském státě EU a jejich manželé pak na základě účelových sňatků požádali o pobyt v tomto státě z důvodu sloučení rodiny).

Pracovníky oddělení dokumentace OCP KŘP byly řešeny i osoby, které napomáhaly k pobytu formou **úcelového otcovství** (institut souhlasného prohlášení rodičů), tzn. zapsání občana EU/cizince jako rodiče do rodného listu dítěte za úplatu nebo organizování této činnosti. Mezi identifikované formy zneužití tohoto institutu patří způsob, kterým se cizinec nechá zapsat jako otec či matka, dále jen rodič českého dítěte (ať již narozeného či ještě nenarozeného), a žádá následně o pobyt za účelem sloučení s občanem ČR. Dále je to způsob, kdy se český občan nechá zapsat jako rodič dítěte cizince (ať již narozeného či ještě nenarozeného) a způsob, kdy se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má již na území ČR trvalý pobyt.

Pokračujícím trendem v oblasti nelegální migrace ve formě napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky je zneužití institutu žádosti o povolení k přechodnému pobytu na základě **souhlasného prohlášení o sloučení druh-družka s občanem ČR**, přičemž účel či důvod požadovaného pobytového oprávnění je „rodinný“. Převážně sociálně slabší občané ČR za úplatu na pracovištích OAMP MV čestně prohlásili, že žijí s občany třetích zemí v uvedeném partnerství, kteří následně, jako jejich rodinní příslušníci, žádali o povolení k přechodnému pobytu na základě souhlasného prohlášení o sloučení druh-družka s občanem ČR. Tím napomáhali k získání jejich neoprávněného pobytu na území

---

40 Např. v roce 2020 bylo OCP KŘP Karlovarského kraje prověřováno 13 případů z důvodu možných účelově uzavřených manželství mezi občany ČR a cizinci ze třetích zemí, kdy se u cizinců jednalo vždy o občany Vietnamu.

ČR, ale i v rámci celé EU, díky čemuž nemusí splňovat veškeré podmínky nutné ke vstupu a pobytu na území ČR podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2016/399, kterým stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

Kontroly byly odbory cizinecké policie prováděny také při konání **jazykových zkoušek** z českého jazyka cizinci. Jednalo se o kontroly cizinců žádajících o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR, se zaměřením na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel, a to z důvodu nebezpečí zneužití identity či jiného podvodného jednání při absolvování zkoušky z českého jazyka a získání Osvědčení. V dřívějších letech ve větší míře docházelo k záměnám osob, podvodům u zkoušek či obcházení systému zkoušek ve spojení s korupcí zkoušejících, kdy k zamezení tohoto jevu jistě přispěly změny v systému a průběhu zkoušek. Ale i v roce 2020 byly odhaleny jednotlivé případy.

Dále byly policisty skupin dokumentace OCP prověřovány poznatky vedoucí k činnosti osob **napomáhajících k neoprávněnému zaměstnávání**. Jedná se zejména o případy, že osoby zprostředkují zaměstnání cizincům, kteří nemají platné povolení k zaměstnání, nebo z důvodu snazšího nástupu do zaměstnání těmto osobám opatří padělané či jinak pozměněné doklady totožnosti v úmyslu, aby byly užity jako pravé.

## STATISTIKY

V roce 2020 bylo zjištěno **37 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo ke zvýšení o 11 osob (tj. +42,3 %). V rámci formy napomáhání se 22 případů týkalo převádění přes hranici (+14 osob v meziročním srovnání) a v 15 případech se jednalo o účelový sňatek (+6 osob). Z hlediska státní příslušnosti byli řešeni zejména občané ČR (18 osob), Bulharska (6) a Rumunska (3).

## Tabulka 8:

### Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání roku 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
<b>Celkem osob</b>	<b>26</b>	<b>100,0</b>	<b>37</b>	<b>100,0</b>	<b>42,3</b>	<b>11</b>
z toho způsob napomáhání k NM:						
účelový sňatek a jeho organizování	9	34,6	15	40,5	66,7	6
účelové otcovství a jeho organizování	5	19,2	0	0,0	-100,0	-5
umožnění nel. překročení SH	8	30,8	22	59,5	175,0	14
jiné umožnění nel. pobytu**	4	15,4	0	0,0	-100,0	-4

\*\* např. obstarávání víz, falešných dokumentů apod.





V roce 2020 bylo celkem zaznamenáno **7319 správních rozhodnutí o návratu**. Z tohoto počtu bylo zaznamenáno 6 436 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění, což je o 681 rozhodnutí méně než minulý rok. V roce 2020 bylo dále zaznamenáno

**883** rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území, čímž v meziročním srovnání došlo k nárůstu o 12,5 %.

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění tvořili státní příslušníci Ukrajiny, Moldavska a Uzbekistánu. Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho realizace provedena u 729 cizinců, což ve srovnání s předchozím rokem představuje významný nárůst, a to o 335 osob (tj. +85 %).

V oblasti dobrovolných návratů realizují své **programy asistovaných dobrovolných návratů odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, Mezinárodní organizace pro migraci a Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra**. V roce 2020 bylo realizováno celkem **1060 dobrovolných návratů** cizinců ze třetích zemí. V rámci tohoto počtu bylo 687 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV, dále 337 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a 36 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Albánie či Uzbekistánu.

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. V České republice je vždy upřednostňována možnost realizace vycestování formou dobrovolnou před návratem nuceným, o čemž vypovídají i statistické údaje.

V roce 2020 bylo celkem evidováno **7 319 správních rozhodnutí o návratu**. Správní rozhodnutí o návratu může mít podobu rozhodnutí o povinnosti opustit území nebo rozhodnutí o správním vyhoštění.

### ROZHODNUTÍ O POVINNOSTI OPUSTIT ÚZEMÍ

V návaznosti na tzv. návratovou směrnicí byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území<sup>41</sup>. V roce 2020 bylo vydáno celkem **883 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**. V meziročním srovnání došlo k minimálnímu snížení pouze o 10 rozhodnutí (tj. -1,1 %).

V roce 2020 bylo v 86 případech rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území, což v meziročním srovnání představuje mírný pokles o 12 rozhodnutí. Ve 47 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 14 případech bylo vyhověno a ve 20 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno.

### ROZHODNUTÍ O SPRÁVNÍM VYHOŠTĚNÍ

Správním vyhoštěním se rozumí správní rozhodnutí, kterým je současně ukončen pobyt cizince na území, stanovena doba k vycestování z území a určena doba, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Dobu, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví Policie ČR na základě přesných podmínek stanovených zákonem.

V roce 2020 bylo zaevidováno celkem **6 385 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 682 osob (tj. -9,7 %). Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění tvořili stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny** (4 233 osob). Na celkovém počtu osob se podílí ze dvou třetin (66,3 %) a v meziročním porovnání u nich došlo k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 398 osob (tj. -8,6 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (1 050 osob, tj. 16,4 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší pokles počtu (-121 osob, tj. -10,3 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Uzbekistánu** (125 osob, tj. 2,0 %).

41 § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

V roce 2020 bylo zaznamenáno **6 436 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění**<sup>42</sup>.

Z hlediska důvodů (celkem 8 050 důvodů) největší podíl představovala opět kategorie nelegálního pobytu (3 402 důvodů, tj. 42,3 %), dále následovala kategorie porušení zákona o zaměstnanosti (2 187 osob, tj. 27,2 %, kdy zde je vykázán největší meziroční pokles o 1 753 důvodů, tj. -44,5 %). V těsném závěsu následovala kategorie ostatní (2 106 důvodů, tj. 26,2 %), u které došlo k meziročnímu nárůstu o 1 939 důvodů (tj. +1 161,1 %).

## 9.2 Realizace rozhodnutí o návratu

## 9.2

### DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Česká republika preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným. Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců ustanovením § 123a. Dne 31. července 2019 nabyla účinnosti novela zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců a ustanovení § 123a bylo rozšířeno o nové skupiny cizinců, kteří mohou ministerstvo požádat o úhradu nákladů spojených s dobrovolným návratem. Ministerstvo tedy po této novele může nově nést i náklady spojené s dobrovolným návratem cizince, kterému byla rozhodnutím o povinnosti opustit území nebo území členských států EU stanovena doba k vycestování, dále pak může realizovat návrat cizince, kterému byla zrušena nebo uplynula platnost dlouhodobého víza, zamítnuta žádost o vydání povolení k trvalému či dlouhodobému pobytu či byl pobyt zrušen, vykonává trest odnětí svobody nebo mu byl uložen trest vyhoštění. Ve smyslu tohoto ustanovení je Ministerstvo vnitra, konkrétně OAMP, kompetentní rozhodnout o žádosti podané cizincem a jeho žádost případně schválit a realizovat. Realizace nuceného návratu po podání žádosti cizince o dobrovolný návrat, který je zajištěn a umístěn do ZZC, je dále prováděna ŘSCP.

Dobrovolná repatriace je dále upravena zákonem o azylu, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU. Konkrétně se pak

<sup>42</sup> Jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí.

jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své **programy asistovaných dobrovolných návratů** MV, SUZ a také IOM. Ministerstvo vnitra a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.

U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují Ministerstvo vnitra, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po přiletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2020 bylo realizováno **celkem 1 060 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo **1 024 asistovaných dobrovolných návratů** cizinců realizováno MV a IOM, **36 asistovaných dobrovolných návratů** žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčastěji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Albánie či Uzbekistánu.

### a) Dobrovolné návraty realizované OAMP

Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, realizuje vlastní program dobrovolných návratů od ledna roku 2017. Program dobrovolných návratů OAMP se řídí základními pravidly, danými ustanovením § 123a zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Aktuální

cílovou skupinou programu, v souladu s výše uvedeným zákonným ustanovením, jsou cizinci, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění.

V rámci realizace dobrovolného návratu MV zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Ministerstvo vnitra za podpory Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) realizuje od 1. dubna 2020 do 30. listopadu 2022 projekt s názvem *Posílení návratových kapacit MV ČR*. Díky tomuto projektu dojde k posílení kapacity a zkvalitnění návratového aparátu MV tak, aby byla celorepublikově zajištěna maximální dostupnost této služby, a díky tomu zásadně navýšen počet realizovaných návratů a zefektivněn celý proces navracení. V roce 2020 byla v rámci zmíněného projektu zřízena celkem 4 detašovaná pracoviště oddělení dobrovolných návratů OAMP v regionech a to v zařízeních pro zajištění cizinců (ZCC Balková, ZCC Bělá-Jezová, ZCC Vyšší Lhoty) a v rámci OAMP Brno. Mezi úkony zajišťované odděleními dobrovolných návratů patří především poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců. Návratové poradenství se dále poskytuje cizincům s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, zrušeným pobytem, trestem vyhoštění či s rozhodnutím o povinnosti opustit území, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pokud se cizinec rozhodne využít možnosti dobrovolného návratu, ministerstvo zajišťuje realizaci návratu a dbá přitom na potřeby a preference jednotlivých cizinců; například co se týče požadavků na cílovou destinaci.

**V roce 2020 bylo MV realizováno celkem 687 dobrovolných návratů.** Z uvedeného počtu bylo 657 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků **Ukrajiny (450 osob)**, **Moldavska (123 osob)** a s velkým odstupem pak **Albánie (29 osob)**.

**V roce 2020 byla realizace navracení vystavena zásadním dopadům pandemie covid-19.** Jarní měsíce, duben a květen, byly poznamenány uzavřením celé ekonomiky i některých dalších činností uvnitř státu. Za duben a květen došlo k realizaci pouhých 5 dobrovolných návratů, které byly vystaveny velkým komplikacím při jejich realizaci, jednalo se zejména o ochranná opatření jednotlivých států a plošné omezení letů. Během měsíce června začal postupně růst, spolu s uvolňováním restriktivních opatření a obnovováním leteckého

spojení, počet dobrovolných návratů. V důsledku zvýšené aktivity cizinecké policie, která začala ve větší míře postihovat porušování ochranných epidemiologických opatření Ministerstva zdravotnictví ze strany cizinců ze třetích zemí, došlo během letních měsíců k prudkému nárůstu počtu cizinců zajištěných do zařízení pro zajištění cizinců. Toto mělo dopad i na realizaci dobrovolných návratů, kterých se na vrcholu, který tvořil měsíc srpen, realizovalo téměř 200. Tento stav trval přibližně do začátku listopadu, kdy počty dobrovolně navracených cizinců klesly na obvyklou úroveň. Z důvodu přechodně vysokých realizovaných počtů dobrovolných návratů došlo v tomto období k zatěžkávací zkoušce mechanismů asistovaného dobrovolného vycestování. Bylo potřeba nadstandartní spolupráce všech složek podílejících se na návratovém procesu, aby se vycestování velkých počtů cizinců uskutečnilo v daných lhůtách, v omezeních daných leteckými dopravci potažmo jednotlivými státy a také vzhledem k personálním kapacitám jednotlivých orgánů zapojených do procesu.

Při realizaci návratových aktivit OAMP spolupracuje na národní úrovni s dalšími subjekty. Neopomenutelnou součástí návratových aktivit realizovaných OAMP je spolupráce s dalšími subjekty, které realizují vlastní programy dobrovolných návratů, jako je SUZ a IOM.

#### **b) Dobrovolné návraty žadatelů (po zpětvzetí žádosti)/ neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu realizované SUZ MV ČR**

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54a zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci, tedy – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a zákona o azylu, s ohledem na finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů

s tím spojených, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, IOM nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu nevstupuje SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v případech:

- ▶ je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- ▶ narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území České republiky dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- ▶ je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- ▶ je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- ▶ jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2020 bylo řešeno celkem **55** žádostí o dobrovolný návrat žadatelů (po zpětvzetí žádosti)/neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu realizované SUZ, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem **36 osob**. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo **Moldavsko** (9 osob), **Rusko** (8 osob), **Ukrajina** (6 osob), **Kazachstán** (4 osoby) a **Arménie** (3 osoby).

### **c) Dobrovolné návraty státních příslušníků třetích zemí s vydaným rozhodnutím o návratu, realizované prostřednictvím IOM.**

V oblasti dobrovolných návratů se dlouhodobě angažuje rovněž IOM, která zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. IOM se v rámci realizace vlastního programu dobrovolných návratů soustřeďuje na cizince s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, kteří nebyli zajištěni do ZZC a byla jim dána lhůta k vycestování.

Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování základních informací o dobrovolném návratu, tak poskytování komplexního návratového

poradenství cizincům, včetně asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Navraceným cizincům je standardně poskytována odletová asistence na letišti, a v případě potřeby také tranzitní a po-příletová asistence.

**IOM pak realizoval celkem 337 dobrovolných návratů**, přičemž nečastější destinací bylo Mongolsko (212 osob) a Uzbekistán (28 osob).

### Tabulka 9:

#### Dobrovolně navracené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2020

Státní příslušnost	Celkový počet státních příslušníků navracených v rámci programů dobrovolných návratů		
	Realizováno MV ČR	Realizováno IOM	Realizováno SUZ MV ČR
Albánie	29		
Arménie		1	3
Ázerbájdžán	2	2	1
Bangladéš	1		
Bělorusko		1	
Bez st. příslušnosti	1		
Brazílie	2		
Černá Hora	1		
Čína			1
Egypt	1		
Filipíny	2	2	
Ghana		1	
Gruzie	11	8	1
Indie			1
Irák		2	2
Jižní Korea	2		
Kazachstán	4	11	4
Kolumbie		3	



Státní příslušnost	Celkový počet státních příslušníků navrácených v rámci programů dobrovolných návratů		
	Realizováno MV ČR	Realizováno IOM	Realizováno SUZ MV ČR
Kosovo	2		
Kuba		1	
Kyrgyzstán	2	22	
Malajsie		1	
Moldavsko	123		9
Mongolsko	3	212	
Nigérie	1		
Rumunsko	3		
Rusko	2	4	8
Severní Makedonie	10		
Srbsko	13		
Thajsko		4	
Turecko	3		
Uganda		1	
Ukrajina	450	20	6
USA		1	
Uzbekistán	17	28	
Vietnam	2	12	
CELKEM	687	337	36

## NUCENÉ NÁVRATY

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho realizace v roce 2020 provedena u 729 cizinců, což ve srovnání s předchozím rokem představuje významný nárůst, a to o 335 osob (tj. +85 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (6 385) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (729), spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným

rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následným zabezpečením realizace správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

V případě realizace programu dobrovolných návratů ze strany OAMP v případě zajištěných cizinců umístěných v ZZC, kteří o dobrovolný návrat požádají ze ZZC, se jedná o **tzv. pseudo-dobrovolný návrat**. Ze strany MV ČR je v tomto případě zajišťována pouze asistence a letenka, ostatní záležitosti, tj. zjišťování totožnosti, konzulární pohovory, zajištění cestovních dokladů, eskorty cizinců jsou realizovány ze strany ŘSCP. Přestože se jedná o cizince, kteří se přihlásí do programu dobrovolných návratů, jsou nadále splněny zákonné podmínky pro jejich zajištění a realizaci vyhoštění.

V průběhu roku 2020 bylo rozhodováno v **1 167 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 58 odvolání méně než v roce 2019 (tj. -4,7 %). Z uvedeného počtu bylo v 715 případech odvolání zamítnuto, ve 12 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 256 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a v 184 případech byl změněn výrok rozhodnutí.

Jeden z nástrojů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu představuje **předání podle readmisní smlouvy**. Česká republika se věnuje jak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, tak se i spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy.

ČR v roce 2020 nezahájila jednání o readmisní dohodě s novými státy. Důvodem je zejména skutečnost, že většina třetích států, se kterými je zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena

a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené, nebo v různém stadiu rozpracovanosti. ČR se proto snaží finalizovat již rozpracované dohody a sjednávat prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám, kde je to žádoucí.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem 17 bilaterálních readmisních dohod: Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldavsko, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo, Mongolsko (v roce 2019 byla podepsána readmisní dohoda a její prováděcí protokol s Mongolskem, avšak tato dohoda zatím nevstoupila v platnost). Připravena k podpisu je rovněž bilaterální readmisní dohoda mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o zpětném přebírání a průvozu osob a protokol k jejímu provádění. Podpis bude možné uskutečnit v závislosti na součinnosti druhé smluvní strany.

V rámci projednávání unijních readmisních dohod neobdržela v roce 2020 Komise mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem. V průběhu roku 2020 se uskutečnila jednání formou videokonference k readmisním dohodám/ujednáním o návratech s Albánií, Arménií, Ázerbájdžánem, Bangladéši, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Etiopií, Gruzii, Severní Makedonií, Moldavskem, Pobřežím Slonoviny, Ruskem, Srbskem, Srí Lankou a Pákistánem. S Běloruskem vstoupila readmisní dohoda v platnost dnem 1. července 2020.

Aktuálně má EU sjednáno celkem 18 readmisních dohod: Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldavsko, Srbsko, Černá Hora, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko.

K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. V roce 2020 vstoupil v platnost prováděcí protokol mezi ČR a Arménií a Gruzii. Ve stavu rozpracovanosti je prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.



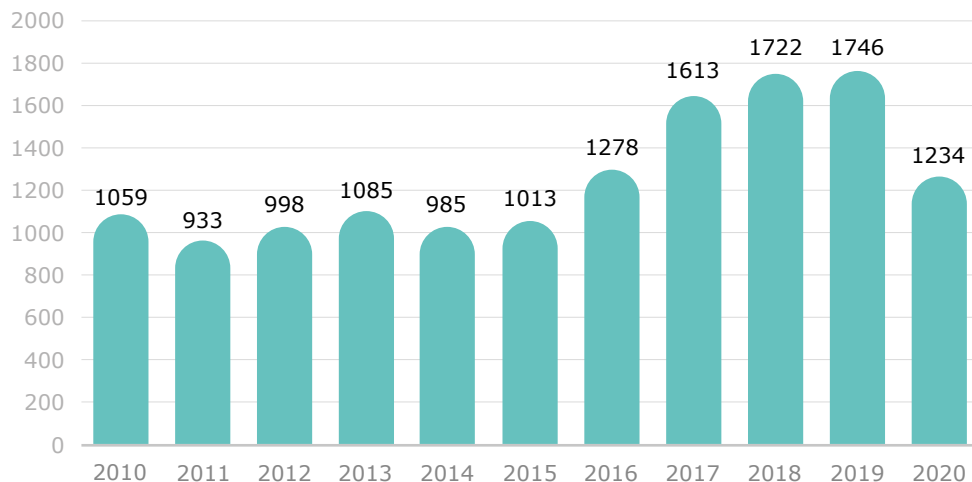
V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. V praxi však dochází k využití tohoto institutu obvykle až v případě druhého a dalšího porušení/nesplnění uložené povinnosti.

Trest vyhoštění z území České republiky je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem. Jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

Trest vyhoštění je realizován ŘSCP v případě, kdy se cizinci nachází ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vyhošťovací vazbě. ŘSCP v tomto případě zajišťuje cestovní a přepravní doklady, komunikuje se zastupitelskými úřady, spolupracuje s ostatními orgány státní správy, zejména Vězeňskou službou ČR, soudy a MZV.

### Graf 7:

#### Počet osob s trestem vyhoštění v letech 2010–2020



Zdroj: PČR

V roce 2020 bylo evidováno celkem **1 234 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což představuje meziroční pokles o 512 osob (tj. -29,3 %). V této kategorii dominovali občané **Ukrajiny** (350 osob, tj. 28,4 %), **Rumunska** (136 osob, tj. 11,0 %) a **Slovenska** (128 osob, tj. 10,4 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely z téměř 50 %. Největší meziroční poklesy byly zaznamenány u občanů Ukrajiny (-160 osob, tj. -31,4 %), Rumunska (-88 osob, tj. -39,3 %) a Moldavska (-70, tj. -37,6 %). U občanů Ukrajiny dominoval jako důvod vyhoštění skutek ohrožení pod vlivem návykové látky a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, u občanů Rumunska, Slovenska a Polska krádež a u občanů Moldavska padělání a pozměnění veřejné listiny.

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 1 604 skutků) byla krádež (298 skutků, tj. 18,6 %), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (245, tj. 15,3 %), ohrožení pod vlivem návykové látky (161 skutků, tj. 10,0 %), padělání a pozměnění veřejné listiny (135 skutků, tj. 8,4 %) a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (126, tj. 7,9 %). Největší meziroční pokles byl zaznamenán u skutku padělání a pozměnění veřejné listiny (-175 skutků, tj. -56,5 %).

**Realizace soudního vyhoštění** byla v hodnoceném období provedena u **207 cizinců**, což představuje v porovnání s předchozím rokem pokles o 74 osob (tj. -26,3 %). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo nejčastěji o občany **Slovenska** (65 osob, tj. 31,4 %), **Ukrajiny** (42 osob, tj. 20,3 %) a **Polska** (20 osob, tj. 9,7 %). V meziročním porovnání došlo k největším poklesům u občanů Rumunska (-18 osob, tj. -56,3 %) a Slovenska (-11 osob, tj. -14,5 %).



## PŘÍLOHA 1: METODOLOGIE A DEFINICE

Tato zpráva byla sestavena zejména na základě podkladů institucí zabývajících se azylem, migrací a integrací. Zmíněnou agendu má v gesci především Ministerstvo vnitra. Dále byly ve zprávě využity podklady od Ředitelství služby cizinecké policie, Policejního prezidia, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Správy uprchlických zařízení, Národní centrály proti organizovanému zločinu a Zařízení pro děti-cizince. Většina těchto institucí byla kontaktována národním kontaktním místem EMN v České republice, které je součástí odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, nebo přímo tímto odborem. Podklady zmíněných institucí tvoří většinu obsahu této zprávy. Dalšími zdroji pak jsou veřejně dostupné informace.

Statistická data byla čerpána zejména z informačních systémů Policie České republiky, odboru azylové a migrační politiky MV a Zařízení pro děti-cizince.

Především byly využity informace a data z pracovní verze Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020<sup>43</sup> a ze zpráv a studií Evropské migrační sítě v příslušných oblastech. Zejména byl využit národní příspěvek do souhrnné Výroční zprávy EMN za rok 2020 (EMN Annual Report on Migration and Asylum 2020), kterou české národní kontaktní místo EMN vypracovalo na začátku roku 2021.

Pro účely této zprávy byla použita i analýza tiskových článků v oblasti azylu a migrace za rok 2020.

Terminologie byla použita v souladu s národní praxí a legislativou. Bylo využito i definicí výrazů obsažených v 6. vydání EMN Slovníku azylových a migračních pojmů.

---

43 Zpráva je každoročně vypracovávána Ministerstvem vnitra.

## PŘÍLOHA 2: SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURA

### ZDROJE

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo financí

Ministerstvo spravedlnosti

Ředitelství služby cizinecké policie

Policejní prezidium

Správa uprchlických zařízení

Národní centrála proti organizovanému zločinu

Mezinárodní organizace pro migraci

Zařízení pro děti-cizince

### LITERATURA

MV ČR, Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020

EMN, Výroční zpráva EMN 2020, příloha 1, národní příspěvek českého kontaktního místa EMN

EMN, Specifikace zadání Výroční zprávy EMN 2020

EMN, Slovník azylových a migračních pojmů, 6. vydání

### LEGISLATIVA

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony



Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

Zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv

Zákon č. 165/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony

Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020

Vyhláška č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu

Nařízení Evropské komise a Rady (ES) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)

Nařízení Rady (ES) č. 604/2013 (tzv. Nařízení Dublin III)

Usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci

Usnesení vlády České republiky ze dne 20. listopadu 2015 č. 954 o Státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících

Usnesení vlády České republiky ze dne 20. listopadu 2015 č. 956 o zřízení Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC

Usnesení České republiky ze dne 16. prosince 2019 č. 918 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020

Usnesení vlády České republiky ze dne 15. března 2020 č. 214 o přijetí krizového opatření

Usnesení vlády České republiky ze dne 18. března 2020 č. 248 o přijetí krizového opatření

Usnesení vlády České republiky ze dne 24. srpna 2020 č. 875 o přijetí opatření v souvislosti s epidemiologickou situací ve světě

## **INTERNETOVÉ ZDROJE**

[www.mvcr.cz](http://www.mvcr.cz)

[www.suz.cz](http://www.suz.cz)

[www.mzv.cz](http://www.mzv.cz)

[www.mpsv.cz](http://www.mpsv.cz)

[www.emncz.eu](http://www.emncz.eu)

[www.psp.cz](http://www.psp.cz)

[www.vitejtevcr.cz](http://www.vitejtevcr.cz)

## PŘÍLOHA 3: SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

### TABULKY

#### **Tabulka 1:**

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2010–2020)

#### **Tabulka 2:**

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. prosinci 2020)

#### **Tabulka 3:**

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2010–2020

#### **Tabulka 4:**

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v letech 2010–2020

#### **Tabulka 5:**

Počet nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří požádali o mezinárodní ochranu v období 2008–2020

#### **Tabulka 6:**

Počet osob trestně stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi v období 2012–2020

#### **Tabulka 7:**

Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – TOP 10 dle kategorií

#### **Tabulka 8:**

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání roku 2019/2020

#### **Tabulka 9:**

Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2020

## **GRAFY**

### **Graf 1:**

Vývoj počtu cizinců s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR (2010–2020)

### **Graf 2:**

Věková struktura cizinců s povoleným pobytem v ČR (k 31. prosinci 2020)

### **Graf 3:**

Počet žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících – srovnání 2019/2020

### **Graf 4:**

Počet prvních a opakovaných žádostí v roce 2020

### **Graf 5:**

Vývoj dublinských případů v období 2010–2020

### **Graf 6:**

Realizované transfery z a na území České republiky v období 2010–2020

### **Graf 7:**

Počet osob s trestem vyhoštění v letech 2009–2020







Obsah této **Výroční zprávy v oblasti azylu a migrace 2020 - Česká republika** reprezentuje pohled autora/autorů a je tak pouze jeho/jejich zodpovědností. Evropská komise nepřijímá žádnou odpovědnost za informace, které daná zpráva obsahuje.

## **EMN VÝROČNÍ ZPRÁVA V OBLASTI AZYLU A MIGRACE 2020**

zpracovalo:

České národní kontaktní místo  
Evropské migrační síť

vydalo:

Ministerstvo vnitra, 2021

grafická úprava a sazba:

Karmášek reklamní agentura & tiskárna



9 788076 161085









[www.mvcr.cz](http://www.mvcr.cz)

[www.emncz.eu](http://www.emncz.eu)

 [@EMNCzech](https://twitter.com/EMNCzech)

